

LAPSEN ARJEN TOTEUTTAMISTA PARHAIMMILLAAN

Vanhempien ajatuksia ja kokemuksia päiväkodista

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosionomikoulutus

Syksy, 2019

Vilma Günther
Minna Markkula
Heini Tulokas

Sosionomikoulutus
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Vilma Günther Minna Markkula Heini Tulokas	Vuosi 2019
Työn nimi	Lapsen arjen toteuttamista parhaimmillaan, Vanhempien ajatuksia ja kokemuksia päiväkodista	
Työn ohjaaja	Saija Karevaara	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata vanhempien ajatuksia ja kokemuksia lastensa tämänhetkisestä päiväkotiarjesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen on hyvä päiväkotiarkea vanhempien mielestä ja millainen näkemys heillä on omasta osallisuudesta päiväkotiarjessa. Lisäksi selvitetiin vanhempien kehittämideoita. Työn tilaaja oli Janakkalan kunta.

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella. Kyselyyn vastasi 52 vanhempaa. Saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysia ja teemoittelua hyödyntäen. Tietoperustassa tarkasteltiin varhaiskasvatusta, päiväkotiarkea, osallisuutta sekä kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä mm. lakien, Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä muiden varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen näkökulmasta.

Vanhemmilla on vahva näkemys hyvästä päiväkotiarjesta. Yksittäisillä henkilökohtaisilla kokemuksilla on suuri vaikutus heidän käsitykseensä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurista, johon tulosten mukaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Hyvässä päiväkotiarjessa työtä tekevät onnistuneimmin kasvattajat, jotka kokevat työnsä merkitykselliseksi ja ovat lapsille aidosti läsnä. Yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä koettiin toimivaksi, mutta arjen näkyvämmäksi tekeminen syventäisi kasvatusyhteistyötä. Haasteena on lisätä vanhempien tietoisuutta osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksista. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että hyvä päiväkotiarkea koostuu Janakkalan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesta pedagogisesta toiminnasta sekä lämpimistä ja aidosta kohtaamisista.

Avainsanat Varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri, päiväkotiarkea, kasvatusyhteistyö, osallisuus

Sivut 58 sivua, joista liitteitä 4 sivua

Degree programme in Social Services
Hämeenlinna University Centre

Author	Vilma Günther Minna Markkula Heini Tulokas	Year 2019
Subject	The child's everyday life execution at its best	
Supervisor	Saija Karevaara	

ABSTRACT

The aim of the thesis was to describe the parents' thoughts and experiences of their children's daycare. The purpose of the study was to find out what it means good everyday life in daycare to the parents and what they think about their own involvement in early childhood education. The thesis was commissioned by Janakkala Kunta.

The thesis was of qualitative research nature and the data were collected by using Webropol- questionnaire. The questionnaire was answered by 52 parents. Content analysis and thematic analysis were exploited as analytical methods. The theoretical frame of reference for the study consists of early childhood education, everyday life in Daycare, and educational partnership.

Parents have a strong vision of what good everyday life in daycare means. Individual personal experiences have a major influence on their perception of early childhood education culture. According to research results, parents were generally satisfied with early childhood education. The good everyday life in the daycare working educator who feels that their work is meaningful, and they genuinely present to children. Cooperation between home and daycare is perceived as a functional but making everyday life more visible would deepen educational cooperation. The challenge was to increase parents' awareness of participation and influence opportunities. As a conclusion, we can state that good everyday life in daycare consist of Janakkala's early childhood education plan with pedagogical activities as well as warm and real interactions.

Keywords Early Childhood Education, Cultural activities of Early Childhood Education, Everyday life in Daycare, Educational partnership, Participation

Pages 58 pages including appendices 4 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VARHAISKASVATUS JA KASVATUSYHTEISTYÖ	3
2.1	Varhaiskasvatuksen tehtävä ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	3
2.2	Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	6
2.3	Lapsen etu, lapsilähtöisyys ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa	6
2.4	Varhaiskasvatus Janakkalan kunnassa	9
2.5	Hyvä päiväkotiarhi – mitä se on?	11
2.6	Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö.....	13
2.6.1	Vanhempien osallisuus	14
2.6.2	Kasvatussyhteistyö.....	15
3	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	16
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	17
3.2	Aineistonkeruu Webropol-kyselylomakkeella	18
3.3	Aineiston analysointi sisällönanalyysin ja teemoittelun keinoin	19
3.4	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	21
4	VANHEMPIEN NÄKEMYKSIÄ PÄIVÄKOTIARJESTA JANAKKALASSA.....	23
4.1	Miten vanhemmat kokevat tämänhetkisen päiväkotiarjen?.....	25
4.2	Millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempien mielestä?	29
4.3	Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa?	32
4.4	Mitä kehittämisideoita vanhemmilla on päiväkotiarkeen?	36
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	38
5.1	Ollaan kuin suuri perhe, johon on kiva kuulua	39
5.2	Yhteiseltä polulta eväitä elämään.....	41
5.3	Toisiamme täydentäen, lasta kannatellen	42
5.4	Tavoitteen saavuttamiseen on monta karttaa.....	44
6	POHDINTA.....	47
	LÄHTEET.....	50

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite2	Kysely

1 JOHDANTO

Lapsi tarvitsee hyvään kasvuun lastenpsykiatri Jari Sinkkosen (2012, ss. 269–274) mukaan riittävän hyvää vuorovaikutusta, rutiineja ja säännönmukaisuutta, turvallisuuden kokemuksen, äidin ja isän, rajoja, tapakasvatusta, sukupuolisensitiivisyyttä, ikätovereita, suvun ja juuret, leikkiä, huumoria, hulluttelua, toisia todellisuuksia sekä paljon rakkautta. Lähes kaikki näistä voidaan ottaa mukaan lapsen varhaiskasvatukseen arkeen. Tehtävä ei ole helppo, ja sen takia varhaiskasvatusta antavat ammattitaitoiset kasvattajat, joilta tarvitaan lisäksi innostusta ja heittäytymistä sekä aitoa läsnäoloa. Päiväkodin arjessa lasten ilo ja innostus näyttäytyvät myös vanhempien tyytyväisyytenä arkeen.

Päiväkodissa on tarkoitus antaa lapselle hyvät valmiudet tulevaisuuteen ja turvata lapsen senhetkinen kasvu ja kehitys. Työelämässä on huomattu, että sekä vanhemmat että kasvattajat pitävät sosiaalisia taitoja, ihmisten kohtaamista ja kaverisuhteita tärkeinä asioina. Lasten kasvatusta ei suinkaan ole vain varhaiskasvatuksen vastuulla. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö luo vankkaa pohjaa lapsen kasvatukseen. Päivähoidossa työntekijät kuuntelevat vanhempia ja he luovat suunnitelman lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Vanhempien havainnot ja perheen omat arvot ovat tärkeää informaatiota päivähoidon henkilökunnalle. Marjatta Kekkonen (2012, s. 42) määrittääkin kasvatusyhteistyön olevan toimintamalli, jossa vanhemmille on järjestettävä mahdollisuus osallistua omaa lasta koskeviin asioihin päiväkodissa.

Päiväkodin on siis mahdollistettava vanhempien osallisuus. Vanhempien osallisuuden määrä on kuitenkin pitkälti kiinni vanhempien omasta kiinnostuksesta sekä elämäntilanteen antamasta mahdollisuudesta. Jokaisen vanhemman antama oma panos on arvokas, oli se sitten pieni tai suuri. Vanhempien kokemus päivähoidon laadusta on tärkeä tietää, jotta päiväkodin toimintaa on mahdollisuus kehittää. Päiväkodin arjessa toimivat kasvattajat saattavat sokeutua rutiineihin, ja ulkoapäin tulevat huomiot ovat tärkeitä ajatusten herättäjiä kasvattajille. (OPH, 2018, s. 34; Heinonen, 2016, s. 232)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvata vanhempien ajatuksia ja kokemuksia lastensa tämänhetkisestä päiväkotiarjesta. Tarkoituksena on selvittää, millaisena vanhemmat kuvaavat hyvän päiväkotiarjen ja minkälaisia kehitysideoita heillä on arkeen ja omaan osallisuuteensa. Opinnäytetyön tutkimus tehtiin yhteistyössä Janakkalan kunnan kanssa, joten työssä esitellään, miten Janakkalan kunnassa toteutetaan päivähoitoa. Tutkimus keskittyy vanhempien kokemuksiin päiväkodin arjesta ja osallisuudesta sekä heidän näkemyksiinsä siitä, millainen on hyvä arki päiväkodissa.

Laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakeella pääosin avoimin kysymyksin. Saatu aineisto analysoitiin hyödyntäen sisällysanalyysia ja teemoittelua. Opinnäytetyön tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä tarkastellaan peilaten niitä työn tietoperustaan. Pohdimme opinnäytetyöraportissa päiväkodin arkea myös oman työkokemuksemme perusteella. Teoriatietoa on etsitty laajasti eri varhaiskasvatusta käsittelevien teoksien avulla. Tietoperustassa keskitytään päiväkotiarkeen, joka on tutkimuksen keskiössä. Päiväkotiarkeen tietoperustassa liitetään varhaiskasvatuksen tehtävä, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Varhaiskasvatustuki sekä kasvatusyhteistyö.

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2018) käytetään termiä huoltajat. Opinnäytetyössä huoltajien sijaan käytetään termiä vanhemmat, jotta sisältö on konkreettista ja käytännön läheistä päiväkodin henkilöstön lukiessa tutkimusta. Oman kokemusasiantuntijuutemme mukaan päiväkodin arjessa huoltajista puhutaan yleistäen vanhempina. Opinnäytetyön tilaajana toimiva Janakkalan kunta toivoi meidän kartoittavan juuri vanhempien näkemyksiä päiväkotiarjesta. Tutkimuksessamme ei ole oleellista, onko vastaajana vanhempi vai lapsen huoltaja. Oleellista on, että vastaajalla on kokemus tämänhetkisestä päiväkotiarjesta Janakkalan Turengin kunnallisessa päiväkodissa.

Perheet, lapset ja vanhemmat sekä kasvattajat luovat yhdessä päiväkotiarjen, joten jokaisen mielipide on kuulemisen arvoinen. Päiväkodissa lapsi viettää ison osan lapsuudestaan. On tärkeää tehdä päiväkodista paikka, josta jää positiivinen kokemus ja muisto elämään. Yksi tutkimuskyselymme vastannut vanhempi kuvaa päiväkodin henkilökuntaa seuraavasti:

Työstään tykkäävä ja työyhteisössään viihtyvä henkilöstö tarjoaa lapselle parhaan kasvu ympäristön. Päiväkodin aikuiset ovat tärkeitä lapsen elämässä, sillä heidän kanssaan lapset viettävät eniten aikaa vanhempiensa jälkeen.

2 VARHAISKASVATUS JA KASVATUSYHTEISTYÖ

Varhaiskasvatus on jatkuvan uudistuksen ja arvioinnin kohteena Suomessa. Uudistusta ohjaa uusittu Varhaiskasvatuslaki (540/2018) ja päivitetty valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Laki velvoittaa ottamaan vanhemmat mukaan toiminnan arviointiin. (OPH, n.d.) Opinnäytetyössä toteutettava tutkimus käsittelee vanhempien osallisuutta päiväkotiarjen toiminnan arvioimiseen. Se mahdollistaa vanhempien kuulluksi tulemisen toiminnan kehittämisessä.

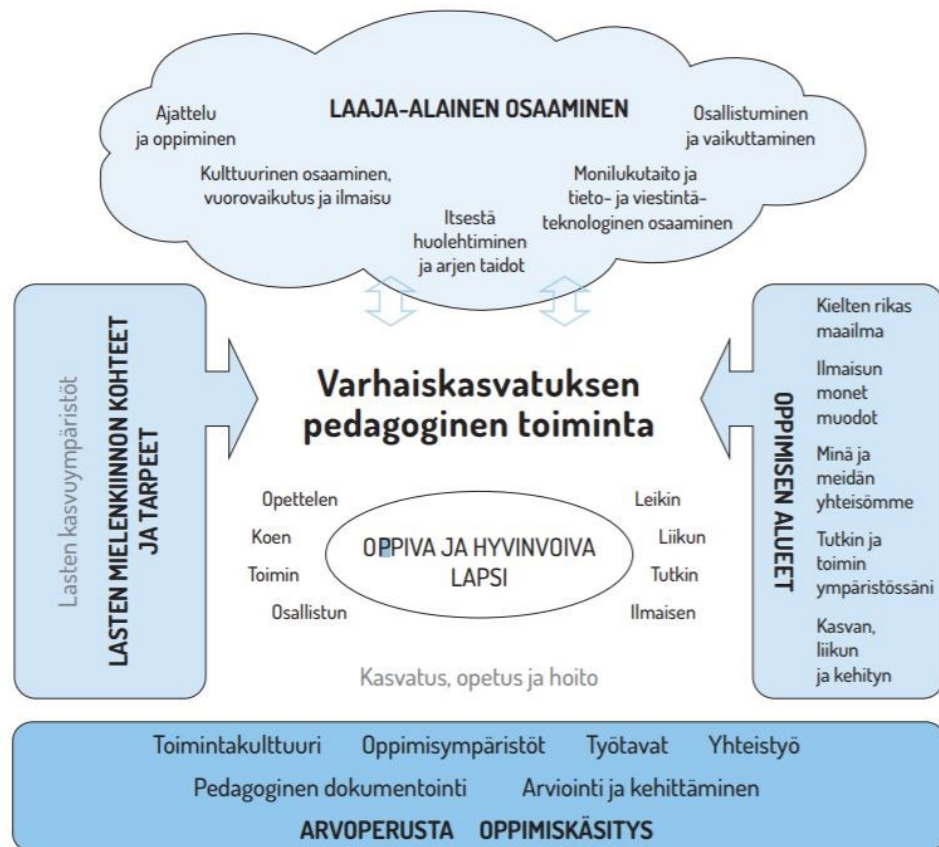
Tässä luvussa tarkastellaan varhaiskasvatuksen perustehtävää, toimintakulttuuria, arvoperustaa ja kasvatusyhteistyötä Varhaiskasvatuslain (540/2018), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2018) sekä asiantuntija- ja tutkimustiedon näkökulmista. Opinnäytetyössä hyödynnämme myös omia kokemuksiamme, näkemyksiämme ja ammattitaitoamme varhaiskasvatuksen kentältä. Työkokemuksemme koostuu harjoittelusta päiväkodissa, työskentelystä Sarastia Rekryn (ent. Seuturekry) sijaisena useassa päiväkodissa yhteensä kolmen vuoden aikana sekä työskentelystä Hämeenlinnan kaupungin työsuhteessa päiväkodissa seitsemän vuoden ajalta.

Varhaiskasvatusta tarjoavat sekä julkiset että yksityiset päiväkodit ja perhepäivähoitopaikat. Opinnäytetyössä käsitellään Janakkalan kunnallisia päiväkoteja, joten jatkossa tutkimuksessa käytetään termejä päiväkotit ja varhaiskasvatus. Päiväkodin henkilökunnasta käytetään termiä kasvattajat, jolla tarkoitetaan kasvatusvastuullisia henkilöitä päiväkodissa. Heitä ovat lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat.

2.1 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluvat lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatus, opetus ja hoito. Tässä kaikessa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 2) Varhaiskasvatuksen on määrä edistää lasten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatuksessa saadut positiiviset oppimiskokemukset edistävät elinikäistä oppimista ja luovat osallisuuden tunteen sekä mallin aktiivisesta toimijuudesta. Varhaiskasvatus tukee osaltaan myös vanhempia heidän kasvatustyössään. (OPH, 2019, s. 14)

Opetushallitus on valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvannut pedagogisen toiminnan viitekehystä seuraavalla kuvalla (Kuva 1). Pedagogiikka on tietoista toimintaa lasten oppimisen ja hyvinvoinnin toteutumiseksi. Se ilmenee arjen toimintakulttuurissa ja oppimisympäristöissä. (Rautiainen, 2016) Opetushallituksen kuvassa luetellaan viisi oppimisen aluetta, joista tutkimuksemme kannalta merkittävimpiä ovat: minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Tutkimuksemme johtopäätöksissä peilaamme tutkimustuloksia näihin oppimisen alueisiin.

Kuva 1.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys (OPH 2018, s. 36).

Varhaiskasvatustilain mukaan (540/2018 § 21–22) päiväkodin arkea veloitettavat suurempina linjauksina valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä Varhaiskasvatustilain. Oman kokemusasiantuntijuutemme mukaan jokaisessa päiväkodissa on lisäksi myös omat sisäiset sääntönsä ja norminsa, jotka ovat usein hyvinkin yhteneviä päiväkodeja vertaillaessa, ikään kuin kirjoittamattomia sääntöjä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (OPH, 2018) on valtakunnallinen määräys. Jatkossa opinnäytetyössämme käytetään myös termiä vasu tarkoittamaan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan siten, että ne eivät ole ristiriidassa valtakunnallisen vasun kanssa, mutta niissä saa näkyä kunnan omia painotuksia.

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan siten, että se velvoittaa toteuttamaan varhaiskasvatusta suunnitelmaan laaditulla tavalla. Vasuun sisältyy myös toiminnan arviointi. Valtakunnallisen vasun tehtävä on luoda tasavertainen ja yhdenmukainen suunnitelma toteuttamaan varhaiskasvatusta paikasta riippumatta. Yhdenmukainen suunnitelma tuo lapsille mahdollisuuden tasavertaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen varhaiskasvatuksessa. (OPH, 2018, s. 7)

Varhaiskasvatuksessa työskentelee aikuisia, jotka ovat siellä lapsia varten. Tämä on tärkeä asia muistaa. Toiminnan suunnittelu, erilaiset päätökset ja uudistukset tulisi tehdä lapsia ajatellen. Yhä enemmän suunnittelussa otetaan huomioon lapset ja suunnitelmia tehdään yhdessä lasten kanssa. Aikusten toimintakulttuuri heijastuu suoraan lasten toimintaan. Varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävänä on huolehtia lapsen hyvinvoinnista. Lapsen hyvinvointia edistetään tarjoamalla lapselle päivittäin riittävä määrä liikuntaa, lepoa, terveellistä ravintoa sekä huolehtimalla hyvästä hygieniasta. Hyvinvointia tukee myös kokonaisvaltaisen turvallisuuden toteutuminen arjessa. (OPH, 2018, ss. 28–31) Keskeisimpiä vasun teemoja tutkimuksemme kannalta ovat turvallisuus, arvoperusta, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja osallisuus.

Kunnan vastuulla on huolehtia, että varhaiskasvatuksessa työskentelee riittävä määrä eri kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä. Tällöin varmistetaan, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet täyttyvät. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 24) Päiväkodeissa riittävää kasvatusvastuullisten määrää ilmaistaan termillä henkilöstömitoitus. Henkilöstömitoituksella tarkoitetaan sitä, kuinka monta kasvattajaa tarvitaan lapsiryhmää kohden. Valtioneuvoston asetuksen varhaiskasvatuksesta (753/2018 § 1) mukaan yhdellä kasvatusvastuullisella henkilöllä saa olla kahdeksan yli kolmevuotiaista lasta vastuullaan, kun taas alle kolme vuotiaita lapsia voi olla enintään neljä. Kasvattajia voi tarpeen vaatiessa olla myös enemmän, sillä henkilöstömitoituksessa on otettava huomioon, jos päiväkodissa on erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia lapsia, eikä heille ole osoitettu erityisavustajaa. (Tehy, n.d.)

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, § 25–30) määritetään eri kelpoisuudet kullekin ammattinimikkeelle. Päiväkodeissa työskentelee kasvatusvastuullista henkilökuntaa seuraavin nimikkein: varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä päiväkodin johtaja.

2.2 Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Valtakunnallisen Vasun perusteiden 2018 mukaan varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu jatkuvasti ihmisten vuorovaikutuksen mukana. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri koostuu arvoista ja periaatteista, työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta, oppimisympäristöstä ja erilaisista työtaavoista. Se koostuu myös vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä sekä henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta. Lisäksi johtamisrakenteet ja -käytännöt, toiminnan organisointi ja suunnittelu sekä sen toteuttaminen ja arviointi ovat osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. (OPH, 2018, s. 28)

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria määriteltiin ensimmäistä kertaa vuoden 2018 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja sen tavoitteiden saavuttamisessa. Toimintakulttuurin tarkastelu toimii myös hyvänä työkaluna esimiehille. Oman kokemuksemme mukaan paikallisia vasaaja luodessa esimiehellä on hyvä tilaisuus pohtia yhdessä koko henkilökunnan kanssa, mitä uuden vasun sisäistäminen vaatii. Mitä uudenlainen ajattelutapa ja toiminnan henki tarkoittavat käytännössä ja miten uuden toimintakulttuurin luomiin tavoitteisiin päästään? Valtakunnallisen Vasussa (OPH, 2018) määritetään toimintakulttuuria kehittäviksi periaatteiksi seuraavat:

- yhteisön kehittäminen oppivaksi
- leikkiin, vuorovaikutukseen ja osallisuuteen kannustaminen
- moninaisuuden ja hyvinvoinnin arvostaminen.

Valtakunnallisen Vasun (OPH, 2018, s. 28) kuten myös oman kokemusasiantuntijuutemme mukaan arvostavan toimintakulttuurin pohjana ovat kasvattajat. Kasvattajien on arvostettava lapsia, vanhempia ja omaa työtään päiväkodissa. Arvostava käyttäytyminen heijastuu lapsiin antaen lapsille samalla hyvää mallia sosiaaliseen kasvuun ja kehitykseen. Lapsille on tärkeää, että heidän mielipiteitään ja ideoita kuullaan ja arvostetaan. Lapsille arvostus näyttäytyy parhaiten aitona vuorovaikutuksena keskusteluissa ja leikeissä. Aikuiselta tämä vaatii aitoa läsnäoloa, joka johtaa arvostavaan toimintakulttuuriin.

2.3 Lapsen etu, lapsilähtöisyys ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa

Lapsen etu on varhaiskasvatuksen arvoperustan ydinperiaate. Lapsella on oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun. Lapsen mielipiteet tulee ottaa huomioon ja heitä tulee kohdella yhden vertaisesti ja tasa-arvoisesti. Arvoperustaa määrittävät YK:n lapsen oikeuksien sopimus, Varhaiskasvatustalaki sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus. (OPH, 2019, s. 20)

Päiväkodissa lapsen etua mitataan hyvinvoinnin ja kehityksen toteutumisessa, läheisissä ihmissuhteissa, turvallisuuden kokemuksena sekä hellyyden ja ymmärretyksi tulemisen kautta. Päiväkodin arjessa kasvattajan rooli on huolehtia, että lapsen etu otetaan huomioon. Edun toteutumien vaatii kasvattajalta perustehtävän hallintaa. Päiväkodin arkeen kuuluu sisältyä laadukasta kasvatusta sekä yksilöllistä huomiota ja lapsen tarvitsemiin tarpeisiin vastaamista. Lapsen edun saavuttamiseen voi olla eri henkilöillä eri näkemyksiä. Vanhemmat ja kasvattajat voivat olla erimieltä asioista. Näissä tilanteissa kasvattajan on perusteltava ammatillisesti ja kunnioittavasti näkemystään ja kuunneltava avoimesti vanhempien näkökulmaa. (Taskinen, 2006, s. 6)

Taskinen antaa teoksessaan Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen (2006, s. 6) konkreettisen esimerkin ristiriitaisesta lapsen edun tulkitsemisesta. Esimerkkinä toimii päiväuniin liittyvä hyvin yleinen tapaus päiväkodin arjessa. Tässä vanhemmat toivovat lapsen herättämistä kesken päiväunien, jotta unet jäisivät lyhemmiksi. Kasvattajan näkemys lapsen edusta on, että lapsi saisi nukkua niin pitkään, kunnes itse herää. Tällöin tilanteen ratkaiseminen edellyttää keskustelua ja tasavertaista vuorovaikutusta vanhempien ja kasvatushenkilöstön välillä. Kummallekin tarjotaan tilaisuus perustella oma näkemyksensä ja tässä kohtaa kasvattajan tehtävänä on perustella asia oman ammatillisen asiantuntijuutensa pohjalta. Kasvattajan on hyvä tuoda vanhemmalle ilmi, miten kuluttavaa ja raskastakin päiväkotiarkea lapselle on verrattuna kotona vietettävään aikaan. Jos tilanteessa ei kuitenkaan löydetä kumpaakin osapuolta tyydyttävää ratkaisua, on vanhemmilla aina päätösvalta omaa lasta koskevissa asioissa.

Lapsilähtöisyys on paljon käytetty sana varhaiskasvatuksessa, ja silloin viitataan termiin lapsilähtöinen pedagogiikka. Tällä tarkoitetaan lapsen arjen rakentumista hänen omaa elämysmaailmansa ja kokemuksiaan kunnioittaen. Lapsen persoonaa ja ainutkertaisuutta arvostetaan, ja jokaisen yksilölliset tarpeet sekä kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon kasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Lapsi on luonnostaan sosiaalinen, leikkivä, utelias ja aktiivinen toimija omassa varhaiskasvatusympäristössään. Jotta lapsilähtöistä pedagogiikkaa voidaan toteuttaa, tulee kasvattajien olla myös herkkiä havainnoimaan lapsen yksilöllisiä tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Tätä kutsutaan lapsiherkkyydeksi. (Heikka, Hujala & Turja, 2009, s. 4) On kuitenkin hyvä muistaa, että lapsilähtöisyys ei tarkoita sitä, että lapsi johtaisi toimintaa. Aikuinen on aina vastuussa toiminnasta, eikä tehtävää voida vierittää lapsen taakaksi. Kasvattajien tulee säilyttää oma kasvatuksellinen auktoriteetti, sillä jos sitä laiminlyödään, on lapsilähtöisyys käsitetty väärin. (Kalliala, 2012, ss. 47, 50)

Kokemuksemme mukaan lapsilähtöisyys näyttäytyy vanhemmille lasten aiona innostuksena. Lapsista huokuu into paneutua tekemiseensä. Tässä kohtaa mukaan tulee pedagoginen dokumentointi: sen avulla vanhemmilla on mahdollisuus päästä osaksi päiväkotiarkea, ikään kuin päiväkodin seinien sisälle. Pedagoginen dokumentointi tarkoittaa varhaiskasvatuksen keskeistä työmenetelmää, jonka tavoitteena on oppia tuntemaan yksittäistä lasta, mahdollistaa huoltajan osallisuus, ymmärtää lasten välisiä suhteita ja tunnistaa kasvattajien ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. (OPH, 2018, s. 37) Myöhemmin opinnäyteraportin tulosluvussa 4 avataankin, että opinnäytetyössä toteutetun tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat aidosti kiinnostuneita, mistä päiväkodin arki koostuu. Varhaiskasvatuksen kasvattajien on tärkeää tehdä toiminta näkyväksi.

Lapsilähtöisyys-ajattelun tultua toiminnan suunnittelu (OPH, 2018) vaatii kasvattajilta oman ajattelutapansa uudistamista. Tämä ei tapahdu hetkessä, ja päiväkotityössä tekemiemme havaintojemme perusteella osalle työntekijöistä omien työtapojen muuttaminen on osoittautunut vaikeaksi. Tämä on luonut kasvattajien välisiä erimielisyyksiä siitä, kuinka kasvatusta tulee toteuttaa. Erimielisyydet heijastuvat nopeasti lapsiin ja vanhempiin. Näissä tilanteissa ryhmän lastentarhanopettajan eli nykyisin varhaiskasvatuksen opettajan vastuu korostuu ja päiväkodinjohdajan tuki on tarpeen.

Turvallisuus liittyy jokaisen ihmisen jokapäiväisiin toimiin ja tekemisiin. Sitä pidetään tunteena ja olotilana, joka on yhteydessä kaikkeen toimintaan, joko suoraan tai epäsuorasti. (Tikkanen ym., 2017, ss. 13–14) Omien havaintojemme mukaan varhaiskasvatuksen kontekstissa esimerkiksi ennakointi lisää lasten turvallisuuden tunnetta. Järvisen ym. (2012) mukaan turvallinen ympäristö tarjoaa lapselle rohkeutta kokeilla uusia asioita ja harjoitella sellaisia taitoja, joita on juuri oppimassa. Oleellisena osana turvalliseen päiväkotiarkeen kuuluvat myös tunnetaidot. Kaikkien tunteiden näyttäminen tulee olla sallittua eikä aikuisen tehtävä ole mitätöidä tai vähätellä lapsen tunteita. Kun tunteita sanoitetaan ja ne ovat hyväksyttäviä, lapsi oppii itse tunnistamaan erilaisia tunteita. Varhaiskasvatuksessa työskentelevät aikuiset huolehtivat siitä, että toiminta ja oppiympäristö ovat turvallisia. Kun lapset kokevat olonsa turvalliseksi toimintaympäristössään, he voivat uppoutua leikkeihinsä täysin. (Järvinen, ym., 2012, s. 144)

Tämänkaltainen turvallisuuden ja luottamuksen tunne välittyy myös lapselta vanhemmalle. Vanhempien on hyvä tietää, mitä päiväkodissa tapahtuu - myös siitä, jos päiväkodissa tapahtuu jokin tapaturma, riitatilanne ja tai muuta, joka saattaa jäädä painamaan lapsen mieltä. Tällöin vanhemman on helpompi tarttua lapsen ajatuksiin ja päästä selville mistä on kyse. Tämä myös oman kokemuksemme mukaan lisää vanhempien ja kasvattajien välistä luottamusta, joka osaltaan luo turvaa.

2.4 Varhaiskasvatus Janakkalan kunnassa

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018 § 6–7) säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin kunnassa on tarvetta. Kunnan on varhaiskasvatusta järjestettäessä toimittava monialaisessa yhteistyössä opetuksen, liikunnan, kulttuurin, lastensuojelun ja muun sosiaalihuollon, neuvolan, sekä muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen.

Janakkalassa on kahdeksan kunnallista päiväkotia, joista neljä sijaitsee Turengissa ja loput Tervakoskella. Opinnäytetyössämme puhutaan varhaiskasvatuksesta Janakkalan Turengin kunnallisista päiväkodeista. Janakkalassa varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoidossa, ryhmäpäivähoitossa sekä päivä- ja vuoropäiväkodeissa. Perheet voivat hakea päivähoitopaikkaa vuoden ympäri. (Janakkalan kunta, n.d.) Vanhemman tulee hakea varhaiskasvatuspaikkaa viimeistään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee paikan. Poikkeuksena neljän kuukauden säädökseen on kuitenkin tilanteet, joissa hoidon tarve johtuu ennalta odottamattomasta työllistymisestä, opinnoista, koulutuksesta tai muutosta toiseen kuntaan työn tai opintojen takia, eikä alkamisaikaa ole mahdollista ennakoita. Silloin varhaiskasvatuspaikkaa on haettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ennen hoidon tarpeen alkua. Varhaiskasvatusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan vanhempien toivomassa muodossa. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 17)

Kunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittää varhaiskasvatuksen sisältöä Janakkalassa. Varhaiskasvatuslain (540/2018 § 23) mukaan lapselle tulee laatia kussakin yksikössä yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuslain luvussa viisi määritellään asetukset varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja niiden tarkoituksesta. Perusteiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa toimintaa ja ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. Kukin kunta, kuntayhtymä ja yksityinen palveluntuottaja ovat velvollinen laatimaan oman paikallisen varhaiskasvatussuunnitelmansa. Varhaiskasvatusta arvioidaan, jotta se edistäisi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Myös varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 21–24.)

Janakkalassa on hyvä kunnallinen päiväkotit. Varhaiskasvatus on laadukasta, henkilökunta asiansa osaavaa ja lapsi viihtyy hyvin.

Yllä oleva sitaatti tutkimusaineistostamme kuvaa vanhempien tyytyväisyyttä Janakkalan päiväkotiarkeen. Janakkalan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty yhteistyötä vanhempien kanssa. Janakkalassa vanhemmilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa, osallistua sekä vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen. Jo ennen varhaiskasvatuksen aloitusta käydään lapsen kotona aloit keskustelu, jonka tarkoituksena on tutustua niin lapseen kuin perheeseen ja kuulla perheen ajatuksia, toiveita ja odotuksia lapsen varhaiskasvatuksesta. Janakkalassa tarjotaan uusille asiakasperheille erilaisia tapoja tutustua tulevaan hoitopaikkaan, esimerkiksi yksilölliset tutustumiset tai tutustumisillat tai -päivät. (Janakkalan kunta, 2017, s. 40)

Varhaiskasvatussuunnitelman arviointia tukevat vanhempien vierailut lapsen omassa ryhmässä. Tällöin puhutaan niin sanotuista vasuvierailuista. Vierailuin tarkoituksena on, että vanhemmat näkevät ja pääsevät seuraamaan lapsensa ryhmän arkitoimintaa ja havainnoimaan omaa lastaan ryhmässä. Tätä perustellaan sillä, että varhaiskasvatuksen kasvattajien ja vanhempien yhteistyö tulee antoisemmaksi, kun taustalla on tieto ja kokemus lapsen toiminnasta ryhmässä. Vanhempien osallisuutta tuetaan järjestämällä myös osallistavia vanhempainiltoja. Näissä illoissa suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa lapsiryhmän varhaiskasvatusta ja sen toteuttamista. (Janakkalan kunta, 2017, s. 40)

Tärkeimpänä yhteistyönä pidetään päivittäisiä keskusteluja, joissa käydään lapsen ilot ja surut läpi ja niistä nousevat toiveet huomioidaan jatkossa päiväkodissa. Janakkalan varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan, että kasvattajat arvostavat perheiden mielipiteitä toiminnastaan. Vanhemmat pystyvät osallistumaan päivittäiseen toimintaan sähköisen kasvunkansion kanssa. Sähköistä kasvunkansiota pidetään yhteisenä tiedostusvälineenä sekä lapsen arjen kuvaamisen välineenä. Kasvunkansioon lisätään kuvia ja tarinoita lapsen arjesta. Myös lapset itse pääsevät osallistumaan kansion tekoon. (Janakkalan kunta, 2017 ss. 40–41)

Varhaiskasvatuksen tiedottamiskanavana Janakkalassa käytetään Daisy-järjestelmää, jonka päätavoitteena on sujuvoittaa varhaiskasvatuksen arkea. Daisy on otettu käyttöön Janakkalassa vuonna 2018. Daisy on varhaiskasvatuksen pilvipohjainen järjestelmä, jota voivat käyttää niin yksityiset kuin kunnalliset päiväkodit ja perhepäivähoitajat. Daisy-järjestelmä koostuu neljästä osasta, joilla jokaisella on ominaisuutensa ja toimintansa: Daisy-manager, mDaisy, eDaisy ja Daisy-net. Vanhempien hyödynnettävissä ovat kaksi viimeistä. (Daisy, n.d.)

eDaisy on vanhemmille suunnattu varhaiskasvatuksen virallisten dokumenttien sähköinen asiointipalvelu. Siellä huoltajat voivat tehdä esimerkiksi päivähoitohakemuksen sekä muutoshakemuksen päivähoitotarpeesta. Daisy-net on vanhempien työkalu, joka helpottaa pääsyä osalliseksi lapsen päivähoito päivään.

Lapsen kuulumisista pysyy ajan tasalla kuvin ja käytettyä hoitoaikaa voi seurata graafisesti havainnollistetusta taulukosta. Daisy-netin kautta voi hoitaa hoitoaikojen varaukseen, päivittäisen viestittelyn sekä tarkastella lapsen kasvunkansiota ja vasua. (Daisy, n.d.)

2.5 Hyvä päiväkotiarhi – mitä se on?

Pohdimme omaan työkokemukseemme sekä tutkimus- ja asiantuntijälähteisiin peilaten, mitä on hyvä arki päiväkodissa. Tähän kysymykseen ei ole yhtä oikeaa vastausta. Työkokemukseemme mukaan päiväkodissa kaverit ovat tärkeä osa arkea niin lasten kuin vanhempien mielestä. Vuorovaikutustaidot ja niiden opettelu päiväkodissa on tulevaisuuden kannalta tärkeitä. Vuorovaikutustaitoja tarvitaan jo lapsena monissa arjen tilanteissa. Niitä oppii monipuolisten toimintojen kautta, kuten leikeissä, peleissä ja ruokailuissa.

Opinnäytetyössämme käytetään asiantuntijälähteenä Koivusen (2009) teosta *Hyvä päivähoito – työkaluja sujuvaan arkeen*, vaikka teos on kymmenen vuotta vanha. Teoksen ilmestymisen jälkeen varhaiskasvatus on kehittynyt ja uusi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (OPH, 2018) astunut voimaan. Teoksessa esitellään kuitenkin päiväkodin arkea ja kasvattajan perustehtävää siten, että se ei ole ristiriidassa uuden vasun linjauksien kanssa. Koivunen painottaa teoksessaan kasvattajien roolia ja sen vaikutusta lapseen päiväkodissa. Työkokemuksen perusteella päiväkodin arjessa tärkeitä asioita ovat perushoito, lapsen turvallisuuden kokemus ja yksilöllinen huomiointi. Nämä hyvää päivähoitoa tuovat perustarpeet eivät muutu, vaikka vasu uudistuu. Tämän vuoksi Koivusen (2009) teos on edelleen ajankohtainen.

Koivunen (2009, s. 9) toteaa hyvän päivähoidon rakentuvan *lapselle turvallisesta arjesta ja kohtaamisista eri tilanteissa*. Hän korostaa, että tämä on mahdollista ilman suuria hankkeita, tavallisessa päiväkodissa. Hyvään arkeen kuuluu tärkeimpänä turvata lasten hyvinvointi ja tässä kasvattajat ovat avainroolissa. Lapsen hyvinvointia päiväkodissa tukevat hymy, syli, silitys, kannustus ja yhdessä tekeminen. Päiväkodin arjen sujuvuus sekä lasten että aikuisten kannalta mahdollistaa sen, että lapsia voidaan huomioida yksilöllisestä ja huomata mahdolliset tuen tarpeet. Hyvinvoinnin turvaamiseen vaaditaan kasvattajalta laajaa osaamista ja kykyä ymmärtää erilaisten tilanteiden syy–seuraus-suhteita. Koivusen mukaan hyvällä kasvattajalla on erinomainen ammatillinen osaaminen, kiinnostus lapsiin ja myönteinen suhtautuminen työhönsä.

Koivunen (2009) näkee päiväkodin arjen rakentuvan lapselle *hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamasta kokonaisuudesta*, kuten myös valtakunnallisessa vasussa (OPH, 2018, ss. 22–23) todetaan. Nämä ovat läsnä omilla painoillaan tilanteista riippumatta nivoutuvat arjen pedagogiikkaan. Lapsen oppiminen mahdollistuu vasta, kun hoitoelementit ovat turvanneet lapselle turvallisen ympäristön kasvaa ja olla omana itsenään.

Kalliala (2012) korostaa Lapsuus hoidossa -teoksessa *kokonaisvaltaista lähestymistapaa suomalaisen järjestelmän vahvuutena*. Tällä hän tarkoittaa hoivan, kasvatuksen ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta. Hän näkee päiväkodin arjessa tapahtuvat teot pedagogisena vuorovaikutuksena. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin. Hoivaa pidetään tärkeänä ja kaikessa toiminnassa huomioon otettavana. (Kalliala, 2012, ss. 20–21) Kalliala näkee siis täsmälleen saman kolmen asian kokonaisuuden kuin Koivunen (2009) mutta käyttää sanaa hoiva, kun taas Koivunen käyttää sanaa hoito.

Arkeen kuuluu myös moninainen *verkostotyö* eri tahojen kanssa, mikä näyttäytyy lähinnä henkilökunnan arjessa, ei niinkään lapsille. Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi verkostotyö on kuitenkin merkittävää sekä päivähoidon, että perheen kannalta. (Koivunen, 2009, ss. 11–14) Työskennellessämme päiväkodissa huomasimme toisinaan verkostotyön puutteellisuudet sekä haasteet. Verkostotyöllä tarkoitetaan varhaiskasvatuksen kontekstissa kaikkea yhteistyötä sellaisten ammattilaisten välillä, jotka ovat mukana lapsen kasvun ja kehityksen tukena; myös vanhemmat ovat arvokas osa tätä verkostoa oman lapsensa asiantuntijoina (Mielenterveystalo, n.d.). Tiedonkulku eri tahojen välillä on toisinaan vaikeaa, ja tätä rajoittavat myös erilaiset lait asiakkaan tietojen luovutuksessa. Osa lapsen hyvinvointiin liittyvistä tiedoista on sen varassa, mitä vanhemmat itse haluavat kertoa. Vanhemmat voivat jättää kertomatta asioita monen syyn takia: pelosta, häpeästä tai epätietoisuudesta. Toisaalta vanhemmat eivät välttämättä ymmärrä, miksi päiväkotiin olisi tärkeää kertoa lasta koskevista asioista, jotka eivät suoraan koske päiväkodin arkea. Kasvattajien tulisi tällöin saada vanhemmat ymmärtämään, että kaikilla tahoilla on yhteinen tavoite lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja siksi vanhemmat ovat arvokas osa verkostotyötä. Vanhemmille olisi tärkeää luoda tunne, että olemme kaikki samalla puolella, saman asian äärellä. Toimiva verkostotyö on hyvän päiväkotiarjen edellytys. (Mielenterveystalo, n.d.)

Varhaiskasvatuksessa kasvattajalla on vastuu luoda tilaisuus dialogille. Lapsen asioita tarkastellaan yhdessä ja sen avulla vahvistetaan vanhempien ymmärrystä lapsen kokonaisvaltaisesta toimimisesta. Kasvattajan tulee pitää huolta, että sanasto, jota keskusteluissa käytetään, pysyy neutraalina eikä sisällä ammattisanastoa. Tämä lisää tasavertaisuuden tunnetta vanhempien ja työntekijöiden välille, joka osaltaan tukee luottamuksen vahvistumista. Parhaat ratkaisut löytyvät, kun erilaisille näkemyksille annetaan tilaa ja osapuolet saavat kokemuksen kuulluksi tulemisesta. Sen myötä tässä tapauksessa vanhemmista voidaan saada esiin voimavaroja, joita he eivät ole itse tiedostaneet tai osanneet käyttää. (THL, 2016) Vanhemmille tulee tarjota mahdollisuus kertoa oma näkemys mahdollisesta ongelmasta ja kertoa mitä tukea he kokevat kaipaavansa, tämä tulisi tapahtua ennen ammattilaisen arviota tilanteesta. Mielestämme yksi päiväkodin ammattilaisten tärkeimmistä tehtävistä on saada vanhempien oma kokemus kuulluksi ja tukea sen kokemuksen pohjalta heitä omassa kasvatustyössään.

Päiväkodin arjessa kasvattajat ovat lasten kanssa *jatkuvassa vuorovaikutuksessa*. Päivä on täynnä erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niitä lapsille pyritään myös opettamaan. Päiväkodissa lapset *oppivat toimimaan ryhmässä* ja tavoitteena on oppia ottamaan toiset huomioon moninaisissa tilanteissa. Lapsia ohjataan miettimään itse ratkaisuja esimerkiksi ristiriitaitilanteisiin ja pohtimaan itse syitä sille, mistä esimerkiksi jokin riita on saanut alkunsa (OPH, 2018, ss.25–26). Hänninen (2010, s. 36) kuvaa Karilan ja Lipposen teoksessa *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka*, miten hyvä hoito koostuu *yhteisistä positiivisista ja iloa tuottavista hetkistä*, joiden avulla mukana olevien välille muodostuu vahva side. Alasuutari (2010, s. 152) puolestaan kuvaa kirjassaan *Suunniteltu lapsuus*, että "lapsilta odotetaan omatoimisuutta tietyissä tilanteissa". Kyseinen esimerkki viittaa teoksessa tilanteeseen, jossa lapset ovat leikkiensä päätteeksi ulos lähtiessä omatoimisesti siivonneet lelut pois ja tekstistä käy ilmi, että tämä on suotavaa ja jopa toivottavaa. Esimerkiksi tällaisia taitoja lapset arjessa opettelevat, monen muun taidon ohessa.

Positiivisista ja iloa tuottavista hetkistä syntyy vahvan siteen lisäksi *onnistumisen kokemuksia*, jotka ovat lapsen kasvulle ja kehitykselle tärkeitä. Päiväkodissa onnistumisen kokemukset voivat tulla suunnitellusti tai tilanteissa arjen keskellä. Suunnitellut onnistumisen kokemukset vaativat ammattitaitoisen kasvattajan tukemaan lapsen senhetkistä kehitysvaihetta. Onnistumisen kokemukset lisäävät lapsen itseluottamusta, kasvattavat lapsen motivaatiota kasvuun ja mahdollistavat uuden oppimista. Hyvä itseluottamus auttaa lasta osallistumaan päiväkodissa monipuolisiin askareisiin ja mahdollistaa myös osallisuuden toiminnan suunnittelussa. On tärkeää, että lapsi kokee itsensä osaksi ryhmää ja uskaltaa tuoda esiin omia ajatuksiaan. Kun kasvattaja on läsnä arkisissa tilanteissa kuten leikeissä, hänen on helpompi havaita, jos lapsi tarvitsee selkeästi itsetunnon vahvistamista. (Koivunen, 2009, ss. 38–40)

2.6 Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö

Kodin ja päiväkodin välisellä yhteistyöllä on tärkeä merkitys päiväkodissa. Tätä yhteistyötä määritellään niin varhaiskasvatuslaissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tällöin esille nousevat käsitteet kasvatuskumppanuus sekä osallisuus. Kasvatuskumppanuus-termiä käytettiin edellisessä valtakunnallisessa vasussa 2005. (Stakes, 2005, s. 31) Vuonna 2019 käyttöön otetussa vasussa käsite kasvatuskumppanuus on korvattu ilmaisulla vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö (OPH, 2018, s. 32). Tässä opinnäytetyössä käytetään käsitettä kasvatusyhteistyö.

2.6.1 Vanhempien osallisuus

Käsitettä osallisuus voidaan määritellä ja tarkastella monin eri tavoin. Tässä osallisuutta tarkastellaan juuri vanhempien näkökulmasta eli käsitellään vanhempien osallisuutta, joka mahdollistaa vanhempien osallisuuden lapsen päiväkotiarkeen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan osallisuus on tunne, joka syntyy, kun saa olla tasavertaisena ja arvostettuna mukana yhteisössä. Se edellyttää vastavuoroista luottamusta ja kunnioitusta sekä mahdollisuutta vaikuttaa asioihin. (THL, 2019) Osallisuutta tukee sensitiivinen ja positiivinen kohtaaminen ja vanhemman kokemus siitä, että hänen mielipiteensä kuullaan ja sitä pidetään arvokkaana. Vanhemman osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen lisäävät osallisuutta. Vanhemmat ovat tärkeä osa kasvatusyhteistyötä. (OPH, 2018, s. 30)

Varhaiskasvatuslain (540/2018 § 20) mukaan varhaiskasvatuksella on velvollisuus antaa vanhemmille mahdollisuus osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen päivähoitossa. Vanhemmille on arvokasta saada jakaa tietoa kasvattajille heidän odotuksistaan, toiveistaan ja mahdollisista peloista liittyen päivähoitoon. Näiden tietojen arvostaminen ja tunnistaminen luovat perheelle samalla tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua päiväkotiarjen suunnitteluun ja toimintaan.

Päiväkotityö on pitkään mielletty helposti lasten ja kasvattajien välisenä sekä kasvattajien keskeisenä asiana, joten vanhemmille ei ole aina helposti löytynyt paikkaa tässä yhteisössä. Vanhempien kannustamisessa osallisuuden on merkityksellistä se, miten päiväkodista jaetaan tietoa vanhemmille ja miten päiväkodissa perheiden ääni kuuluu. Tärkeäksi nousee kokemus osallisuudesta eli vanhemman tunne siitä, että myös hän kuuluu varhaiskasvatusyhteisöön. Tällainen kokemuksellinen osallisuus syntyy vastavuoroisen tiedonvaihdon sekä merkityksellisten kohtaamisten kautta. Kasvattajilta edellytetään aloitteellisuutta ja dialogia osallisuuden toteuttamiseksi. (Kaskela & Kekkonen, 2006, ss. 24–27) Lisäksi Puroilan (2002, s. 181) mukaan merkittävää on myös, saadaanko yhteistyöstä perusta päiväkodintyön käytännöille vai onko se vain yksi irrallinen osa-alue.

Vanhempien osallisuudella nähdään olevan merkitystä lasten hyvän kasvun ja kehityksen tukemisessa. Lisäksi se vaikuttaa myös kasvattajien työhyvinvointiin. Päiväkodin arjen tuominen näkyväksi ja ymmärrettäväksi vanhemmille on kasvattajien vastuulla. Asioiden ymmärtämistä helpottaa esimerkiksi vasun kääntäminen niin sanotusti arkikielelle ja kun vanhemmat saavat tarpeeksi tietoa päiväkodin toimintakulttuurista ja tavoitteista, vanhempien välinpitämättömän asenteen voidaan huomata vähenevän. (Heinonen, 2016, ss. 229–231)

Voidaankin ajatella, että vanhempien osallisuutta lisäävillä keinoilla on rajana vain kasvattajien mielikuvitus. On hyvä muistaa, että vanhemmilta voidaan kysyä suoraan, miten he haluaisivat osallistua. Osallisuutta voidaan tukea esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuus osallistua vasun laatimiseen toiminnallisilla keinoilla. Lisäksi hyödyntämällä vanhempien omaa osaamista, saataisiin vanhemmat kytkettyä tiiviimmin yhteistyöhön. Konkreettisesti päiväkotiarjen toimintaa voidaan vanhemmille avartaa esimerkiksi avointen ovien päivällä, erilaisilla tapahtumilla tai läheisen ihmisen päivällä. (Heinonen, 2016, ss. 231–233)

2.6.2 Kasvatusyhteistyö

Kasvattajat ovat vastuussa siitä, että heidän ja kodin väliseen yhteistyöhön sisältyy alusta alkaen kasvatusyhteistyö. Vanhemmilla on kasvatusyhteistyössä ensisijainen kasvatusvastuu lapsestaan ja kasvattajilla on koulutuksesta saatu tieto ja koulutuksen antama ammatillinen osaaminen. Kasvatusyhteistyössä on kyse ammatillisesta toimintamallista, jossa vanhemmilla on järjestettävä mahdollisuuksia osallistua omaa lasta koskeviin asioihin päiväkodissa. Koti ja päiväkotitoiminta tuodaan toisiaan lähelle, mikä merkitsee yhteistyön monipuolistamista ja syventämistä. Kasvattajat ja vanhemmat antavat ja vastaanottavat tietoa lapsen päivän tapahtumista päiväkodissa ja kotona. Samalla vanhemmat saavat mahdollisuuden syventää sekä laajentaa omaa rooliaan lapsensa varhaiskasvatuksessa. (Kekkonen, 2012, s. 42)

Vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö on laaja käsite, johon voidaan lukea kotikasvatuksen tukemisen, jaettu kasvatusvastuu sekä osallistava yhteistyö. Lapsen edun mukaista yhteistyötä on kasvattajien ja vanhempien välinen tavoitteellinen keskustelu kasvatuserätyksistä, arvoista ja kulttuurista. Tavoitteellisella keskustelulla tarkoitetaan sitä, että kaikkia kasvatuserätyksiä ei automaattisesti hyväksytä ja tueta, vaan mietitään yhdessä lapsen edun mukaista tapaa toimia. Osallistava yhteistyö mahdollistuu, kun kasvattajat tuntevat perheen taustan ja tilanteen laajasti. Kasvattajan on hyväksyttävä se, että jokainen vanhempi saa antaa itsestään sen verran kuin haluaa ja pystyy sillä hetkellä. (Koivunen 2009, ss. 151–155)

Kasvatusyhteistyön tavoitteena on vanhempien ja kasvattajien yhteinen lojaliteetti lasten terveen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi. Kasvattajien tavoitteena on rakentaa tasa-arvoinen vuorovaikutuksellinen suhde, joka osaltaan tulee luottamuksen syntymistä yhteistyön tueksi. Yhteistyössä perheet huomioidaan yksilöllisesti sekä heidän tarpeensa ja toiveensa huomioidaan kasvatusta suunniteltaessa. Vanhemman ja kasvatushenkilöstön vastavuoroisesti toisilleen jakamat huomiot ja havainnot tukevat osaltaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (OPH, 2018, s. 34)

Uusien Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2018) mukaan vanhemmille tulee tarjota mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja sen toteutukseen. Tämä edellyttää päiväkodin kasvattajilta aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Kunnioitus ja luottamuksen rakentaminen tukevat kasvatusyhteistyötä. Kasvatusyhteistyössä käytetään hyväksi muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaa, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus ottaa osaa päiväkodin arjen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun sekä kehittämiseen. Vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään kaikenlaista tieto- ja viestintäteknologiaa. (OPH, 2018, s. 34) Esimerkkinä tästä on aiemmin esitelty Daisy-järjestelmä (ks. luku 2.4).

Vanhempien kanssa tehtävä kasvatusyhteistyö näkyy myös lapsen yksilöllisen Vasun suunnittelussa. Varhaiskasvatuslain (540/2018 § 23) mukaan jokaisella päiväkodin lapsella tulee olla laadittuna oma yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Vanhemmat osallistuvat yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa lapsen henkilökohtaisen Vasun suunnitteluun. Heillä on tärkeä rooli oman lapsensa asiantuntijoina tuoda esiin huomioita ja näkemyksiä lapsen oppimisen ja kehityksen vaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Kasvattajan vastuulla on esimerkiksi pedagogisen dokumentoinnin avulla saada tietoa lapsen mielipiteistä ja toiveista varhaiskasvatuksessa. (OPH, 2018, ss. 9–10)

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyössä toteutettu tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimuksen tavoitteena on saada tietoa vanhempien ajatuksista lastensa päiväkotiarjesta. Tutkimuksessa selvitetään vanhempien ajatuksia hyvästä päiväkotiarjesta, vanhempien kokemuksia osallisuudesta sekä heidän kehittämisideoistaan. Tutkimus toteutettiin Janakkalan kunnan neljässä päiväkodissa. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin lomakehaastattelua ja saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysin mukaisesti. Luvuissa 3.2 ja 3.3 kuvataan valitut tutkimusmenetelmät tarkemmin.

Päädyimme laadulliseen tutkimukseen, sillä laadullisin menetelmin on mahdollista saada tutkittavasta aiheesta tietoa niin, että tulokset edustavat tutkimuksen informointeina olleiden vanhempien omia näkemyksiä. Kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu myös yhteistyökumppanimme eli Janakkalan päiväkotien toiminnan kehittämiseen ja vaihtoehtojen etsimiseen. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006a) mukaan kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia asioita juuri kokonaisvaltaisesti paljastaen tosiasioita, kokemuksia ja mahdollisia kehitystarpeita. Tutkimusprosessi kvalitatiivisessa tutkimuksessa on toistuvaa tulkinnan tekemistä. Tutkijalla on tietynlaista vapautta toiminnassaan, jolloin on mahdollisuus joustavaan tutkimuksen suunnitteluun ja sen myötä toteutukseen.

Tutkimus elää koko prosessin ajan ja prosessin eri vaiheita voi olla hankala erotella toisistaan. Laadullisessa tutkimuksessa prosessin eteneminen ei ole niin tarkkaan rajattua kuin määrällisessä tutkimuksessa. (Eskola & Suoranta, 2008, s. 19–20) Siitä huolimatta tai ehkä juuri siksi laadullisen tutkimuksen tutkimusprosessin toteuttaminen edellyttää Heikkilän (2014, s. 17) mukaan erittäin huolellista suunnittelua. Tämän tutkimuksen prosessissa käytetyt menetelmät kuvataan luvuissa 3.2 ja 3.3. Pohdintaluvussa 6 palataan arvioimaan tutkimusprosessia.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on siis selvittää, mitä vanhemmat ajattelevat tällä hetkellä lastensa päiväkotiarjesta. Tutkimuksessa halutaan vanhempien vastausten analysoinnin pohjalta määrittää sitä, millaista on hyvä päiväkotiarkei vanhempien mielestä. Tavoitteena on myös selvittää vanhempien omaa näkemystään osallisuudesta, sen toteutumisesta ja riittävästä sekä löytää vanhempien mahdollisia kehittämisideoita päiväkodille. Tämän tutkimuksen avulla päiväkodin kasvattajat saavat tietoa siitä, mitä mieltä vanhemmat ovat päiväkodin arjesta. Vanhempien ajatukset ovat tärkeitä päiväkodin kasvattajille. Kasvattajat voivat arvioida ja kehittää toimintaansa ottaen huomioon vanhempien näkemykset.

Aineistonkeruumenetelmänä käytetyn lomakehaastattelun kysymykset muotoiltiin nimenomaan siten, että vanhemmat saivat kuvata ajatuksiaan tämänhetkisestä arjesta sekä siitä, minkälainen heidän mielestään on hyvä arkei päiväkodissa. Vanhempien osallisuus ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on määritelty Valtakunnallisen Vasun perusteisiin (OPH, 2018, s. 34). Tutkimus antaa tietoa vanhempien ymmärryksestä osallisuuden käsitteestä ja sen toteutumisen kokemuksista. Tutkimus antaa vanhemmille mahdollisuuden kertoa avoimesti omia kokemuksia ilman leimaantumisen pelkoa. Vanhempien kokemukset päiväkodin arjesta kiinnostavat meitä myös oman ammatillisuuden kehittämisen kannalta.

Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat:

1. Miten vanhemmat kokevat tämänhetkisen päiväkodin arjen?
2. Millainen on hyvä päiväkotiarkei vanhempien mielestä?
3. Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa?
4. Mitä kehittämisideoita vanhemmilla on päiväkotiarkeen?

3.2 Aineistonkeruu Webropol-kyselylomakkeella

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006b) kuvailevat laadullisen tutkimuksen tavallisimmiksi aineistonkeruumenetelmiksi haastattelun tai havainnoinnin. Aineistonkeruumenetelmä valitaan laadullisessa tutkimuksessa sen perusteella, miten ajatellaan saatavan parhaiten tutkimuskysymykseen vastauksia. Tässä tutkimuksessa käytettiin lomakehaastattelua. Strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu on muodollisin haastattelu-muoto. Siinä on valmiit kysymykset ja niiden esittämisjärjestys kaikille vastaajille sama. Strukturoitu haastattelu on hyvä silloin, kun haastateltavia on monta ja he edustavat yhtenäistä ryhmää. Lomakehaastatteluun on sisällytetty useita avoimia kysymyksiä, jolloin niitä voidaan soveltaa laadullisen analyysin tarpeisiin. (Metsämuuronen, 2008, s. 40) Laitimamme Webropol-kyselylomake toimii siis haastattelulomakkeena. Näin saatiin mahdollisimman monen vanhemman kokemuksia ja tietoa päiväkodin arjesta.

Ennen varsinaista kyselyn toteuttamista vanhemmat saivat sähköisen saattekirjeen (Liite 1.) Daisy-järjestelmän kautta. Kirjeessä avattiin opinnäytetyön idea ja tavoite sekä kerrottiin, keitä olemme. Tämän informaation tarkoituksena oli perehdyttää perheet aineiston keräämisen tarkoitukseen ja käyttökohteeseen. Kirjeessä korostettiin luottamuksellisuutta ja sitä, että vastanneiden perheiden henkilöllisyydet ei ilmene tuloksista.

Kyselylomakkeen laatimisessa lomakkeen huolellinen suunnittelu ja testaaminen vaikuttavat ratkaisevasti tutkimuksen onnistumiseen, ja tärkeitä asioita ovat kysymysten helppolukuisuus, ulkoasu sekä lomakkeen selkeys (KvantiMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto, 2010). Kyselylomake (Liite 2.) koostui 14 kysymyksestä, jotka muotoiltiin niin, että niiden avulla oli mahdollista saada tietoa tämänhetkisestä päiväkodin arjen laadusta vanhempien näkökulmasta. Avoimia kysymyksiä oli 10 ja monivalintakysymyksiä vain yksi. Kolme ensimmäistä kysymystä liittyivät vastaajan taustatietoihin, muun muassa kuinka monta lasta heillä on tällä hetkellä päiväkodissa sekä kuinka kauan lapset ovat olleet päiväkodissa. Muilla kysymyksillä haimme vastauksia teemoihin, jotka nousivat tutkimuskysymyksistä. Kyselylomakkeen kysymysten ja muodon tavoitteena oli, että vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa. Osallisuutta käsiteltävässä kysymyksessä avasimme, mitä käsite osallisuus tarkoittaa (ks. Kuva 2). Päädyimme tähän, koska osalle vanhemmista osallisuus sanana voi olla tuntematon.

7. Kuvaile omaa osallisuuttasi päiväkodin arjessa tällä hetkellä.

Osallisuus on yhteisten kokemusten jakamista. Osallisuus muodostuu vanhempien, lasten ja kasvattajien vuorovaikutuksessa ja vahvistaa heidän välistä luottamusta. Vanhempien osallisuus voidaan nähdä mahdollisuutena vaikuttaa päivähoiton arkeen ja siellä tapahtuviin asioihin. Heidän aloitteitaan, näkemyksiään ja mielipiteitä kunnioitetaan. Sensitiivinen kohtaaminen sekä kuulluksi ja nähdyksi tuleminen vahvistavat osallisuutta. Osallistuminen toimintaan ja sen suunnitteluun edistävät osallisuutta.

Osallisuus-käsitteen avaaminen vastaajille kyselylomakkeessa.

Kuva 2.

Kyselylomake tehtiin Webropol-työkalun avulla. Tavoitteena oli saada tietoa mahdollisimman monen vanhemman kokemuksista. Webropol on internetpohjainen tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmä, jonka avulla on mahdollista toteuttaa tutkimus aina suunnitteluvaiheesta tulosten tarkasteluun saakka. Webropol-kyselyyn vastataan sähköisen linkin kautta ja kyselyyn saadut vastaukset tallentuvat suoraan tietokantaan. Tällöin aineiston käsittely on mahdollista aloittaa heti aineistonkeruun sulkeuduttua. (Heikkilä, 2014, ss. 66—67) Käytännöllisintä oli tavoittaa vanhemmat internetpohjaisen kyselyn kautta, ja yhtenä etuna pidimme aineistonkeruun nopeutta. Ennen kyselyn toteuttamista kysely testattiin kolmella ystäväperheellä, joissa on päiväkotikäisiä lapsia. Tällöin saatiin varmuuden siitä, että kysymykset on helppo ymmärtää ja kysely toimii mahdollisimman hyvin. Testaamisen jälkeen kyselyä muokattiin siten, että kysymyksiin ei voinut vastata vain kyllä tai ei, vaan vastaaminen vaati vanhemmilta pohdiskelevampaa otetta. Kyselyn suunnittelussa apuna oli opinnäytetyönohjaaja, jonka kanssa kysymykset laadittiin lopulliseen muotoon.

Kyselyyn vastaaminen tapahtui 8.–26.10.2018. Sähköinen linkki kyselyyn oli saatekirjeessä, ja lisäksi se jaettiin päiväkotien johtajien toimesta vielä erikseen Daisyn kautta. Vastauksia kyselyyn tuli kaiken kaikkiaan 52. Vastauksen määrä oli tutkimustehtävän kannalta riittävä, sillä suurin osa vastanneista oli selkeästi ja monisanaisesti ilmaisseet mielipiteensä ja ajatukset avoimissa kysymyksissä.

3.3 Aineiston analysointi sisällönanalyysin ja teemoittelun keinoin

Tutkimuksemme aineisto koostuu palautetuista lomakkeiden vastauksista. Aineiston analyysimenetelmänä hyödynnettiin sisällönanalyysiä sekä teemoittelua. Tuomen ja Sarajärven (2018, ss. 108—111) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa hyödynnetään sisällönanalyysiä silloin, kun tutkittavaa aineistoa analysoidaan tietystä, teoreettisesta viitekehystä. Sisällönanalyysiä voidaan tehdä kolmesta eri lähtökohdasta: aineistolähtöinen, teorialähtöinen tai teoriaohjaava. Aineistolähtöistä analysointia ohjaa aineisto, kun taas teorialähtöistä ohjaa teoria.

Teoriaohjaavassa analysoinnissa tutkijaa vuoroin ohjaavat teoria ja aineisto. Teoriaohjaavuus voi toteutua myös niin, että varsinainen analysointi tehdään aineistolähtöisesti, mutta lopuksi tehdyt havainnot sidotaan teoriaan. Aineistolähtöisessä analysoinnissa keskeiset asiat nostetaan esiin aineistosta riippumatta siitä, mitä ne ovat tai miten ne suhteutuvat aiempiin tutkimuksiin. Haasteena tässä analysoinnissa on se, että tutkijan tulee olla avoin aineistolle ja analysoida aineistoa sen omista lähtökohdista käsin niin, että teoretieto ei vaikuta aineistosta esiin nouseviin asioihin. Tässä tutkimuksessa kyseessä on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Tällöin aineisto saatiin järjestettyä tarkoituksenmukaiseen ja systemaattisesti selkeään muotoon kadottamatta kuitenkaan siihen sisältyvää informaatiota. (Ks. Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122)

Tuomi ja Sarajärvi (2018, ss. 104, 115) kiteyttävät Laineen määritelmän sisällönanalyysin menettelystä seuraavalla tavalla: aineiston hankinnan jälkeen tutkijan tulee määritellä tutkimuksen kannalta olennaiset teemat ja poimia ne aineistosta. Teemojen rajaaminen tulee olla mahdollisimman selkeää, jolloin aineistosta jää kaikki ylimääräinen pois. Niin sanottujen ydinkohtien esiin nostamisen jälkeen teemat kootaan yhteen. Näihin poimintoihin liitetään teoreettiset kytkennät sekä tutkijan omat huomiot ja pohdinnat. Nämä kaikki kirjataan mahdollisimman selkeään ja tiiviiseen muotoon. Laineen mallin lisäksi edellä mainitussa teoksessa (s. 114) kuvailaan Milesin ja Hubermanin teoriaa sisällönanalyysistä. Tällöin laadullisen aineiston aineistolähtöistä analysointia sanotaan kolmivaiheiseksi prosessiksi:

1. Aineiston redusointi eli pelkistäminen
2. Klusterointi eli ryhmittely
3. Abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen

Tässä opinnäytetyössä toteutuu sisällönanalyysi edellä mainitun Laineen määritelmän mukaan. Webropol-kyselystä saatu aineisto rajattiin tutkimuskysymysten mukaisiin teemoihin. Tuloksiin liitettiin teoreettiset näkökulmat, samalla tuoden omia pohdintoja esiin johtopäätösten lisäksi. Tämän jälkeen tulokset tiivistettiin selkeään ja rajattuun muotoon johtopäätös luvussa.

Teemoittelussa tutkijan huomio kiinnittyy siihen, mitä kustakin teemasta on sanottu. Näin teemoittelu eroaa esimerkiksi luokittelusta. Aineistosta etsitään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Vastauksien lukumäärillä ei niinkään ole merkitystä teemoittelussa vaan sisällöllä. Aineistoa pilkotaan erilaisten aihepiirien mukaan, jotta voidaan verrata eri teemojen esiintymistä aineistossa. Teemoittelun yhteydessä voi löytyä myös yllättäviä teemoja, jotka järjestetään pääpiirteittäin. On hyvä tiedostaa, että teemoittelu vaatii monesti useita järjestelykierroksia ja ensimmäisiin tuloksiin ei pidä tyytyä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 105–107)

Aineisto tulee saada ensin sellaiseen muotoon, että analysointi on mahdollista. Tavallisimmin aineistot litteroidaan eli kirjoitetaan puhtaaksi. (Metsämuuronen, 2008, s. 48) Tämän jälkeen tapahtuu aineiston pelkistäminen, jota ohjaa tutkimuskysymykset. Tekstistä etsitään olennaiset teemat tutkimukselle ja samalla rajataan muu ylimääräinen tieto ulkopuolelle. Tämä on mahdollista joko tiivistämällä tai pilkkomalla aineisto osiin. Aineistosta etsitään tutkimustehtävään vastaavia ilmaisuja, esimerkiksi alleviivaamalla tai käyttämällä muita koodimerkintöjä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 107, 124)

Tutkimuksessamme kyselystä saatuun aineistoon perehdyttiin ensin lukemalla sitä useaan kertaan. Kun aineistoon oli perehdytty hyvin, analysointi aloitettiin tiivistämällä kyselystä saatuja vastauksia. Aineistosta jätettiin muun muassa ”en tiedä” - ja ”en osaa sanoa” -vastaukset pois. Näin jäljelle jäi käyttökelpoinen materiaali. Kyselyyn saaduista vastauksista meitä kiinnostivat ne, jotka kuvasivat tutkimuksemme teemoja. Tiivistettyyn aineistoon tehtiin koodimerkintöjä, eli väritimme samaa asiaa tarkoittavat ilmaukset tietyllä värillä. Samalla pyrittiin etsimään vastauksia tutkimuskysymyksiin koodatun aineiston nousseista ilmauksista. Tiivistetty ja koodattu aineisto teemoiteltiin eli samaa asiaa tarkoittavat ilmaisut yhdistettiin. Jonkin kysymyksen kohdalla saatettiin tehdä teemoittelua useampaan kertaan ja teemojen alle muodostui alateemoja. Jokaiselle teemalle muodostui nimi, esimerkiksi *Lapsilähtöinen toiminta* ja tämän alle muodostui alateemoja: *Kasvattajat, Kommunikointi, Toiminta ja Sosiaaliset suhteet*.

On tärkeä muistaa, että analyysivaiheen jälkeen tutkimus ei ole vielä valmis. Analysoitua aineistoa tulee vielä tulkita ja tehdä johtopäätökset. Tulkinta tarkoittaa analyysistä esiin tulevien asioiden pohdintaa sekä niiden selkiyttämistä. Tulosten analysointi ei yksinään riitä kertomaan tutkimuksen tuloksia. Tuloksista tulisi laatia synteesejä. Synteetit kokoavat yhteen pääseikat sekä antavat vastaukset tutkimuksessa asetettuihin ongelmiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2016, ss. 229–230) Nostimme myös analyysin yhteydessä vastauksista mielenkiintoisia sitaatteja. Niiden ensisijainen tarkoitus on perustella tulkintojamme sekä kuvata saatua aineistoa esimerkein. Sitaatteja ei ole muokattu, jotta vastauksen merkitys ja autenttisuus säilyisi.

3.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

On hyvä tietää, että laadullinen tutkimus ei ole aina välttämättä laadukasta tutkimusta. Millaista sitten laadukas tutkimus on? Tutkimuksen tekijän tulee huolehtia muun muassa siitä, että tutkimussuunnitelma on laadukas sekä tutkimusasetelma on sopiva. Myös raportointi tulee olla hyvin tehty. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 148)

Yksi vaatimus hyvälle tutkimukselle on eettinen kestävyys. Se on samalla myös tutkimuksen luotettavuuden toinen puoli. Eettinen sitoutuneisuus ohjaa hyvää tutkimusta. Eettisyys kiertyy niin sanotusti tutkimuksen luotettavuus- ja arviointikriteereihin, mutta on tärkeä muistaa, että näitä kriteereitä ei tule pitää pelkkinä tarkistuslistoina. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 147–152) Tutkimusprosessissa eettiset näkökulmat voidaan jakaa kolmeen osioon. Ensimmäisenä pohditaan tutkimusaiheen eettistä oikeutusta eli miksi valitun ilmiön tutkiminen on perusteltua. Toisena pohdinnan arvoisena asiana voidaan pitää valitut tutkimusmenetelmät, saadaanko tavoiteltu tieto valituilta aineistonkeruumenetelmillä. Viimeinen liittyy tutkimuksen analyysiin ja raportointiin. Esimerkiksi tutkimustulosten raportointi on tehtävä mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti, mutta samalla on suojeltava tutkittavia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006c)

Aineistonkeruumenetelmän valinnassa tässä tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, että saadaan tietoa, joka kuvaa tutkittavaa ilmiötä monipuolisesti ja laajasti. Aineistonkeruun toteutuksessa eettisyyttä korostettiin muun muassa vanhemmille menneessä saatekirjeessä, jossa kerrottiin tutkittavien säilymistä anonyymeinä sekä aineiston hävittämistä tutkimuksen päätyttyä. Luottamuksellisuutta korostettiin jo tutkimuslupaa hakiessa lupauksella noudattaa tieteellisen tutkimuksen hyviä käytäntöjä.

Tutkimusta suunniteltaessa otettiin huomioon tutkimuksen validiteetti. Kanasen (2014, s. 147) mukaan käsite validiteetti liittyy tutkimusasetelmaan eli arvioidaan muun muassa sitä, miten kohderyhmän on hankittu, miten tutkimustulokset on aineistosta johdettu sekä sitä, onko tutkittu tutkimustehtävän kannalta juuri niitä oikeita asioita. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2018) kuvailevat, kuinka paljon on merkitystä sillä, keitä tutkimuksen tiedonantajaksi valitaan. Laadullisen tutkimuksen ilmiötä ymmärtävän ja tulkitsevan luonteen vuoksi tiedonantajilla tulisi olla mahdollisimman paljon tietoa tai kokemusta tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98) Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat vanhemmat, joiden lapsi on Jannakkalan kunnan päiväkodissa. Näillä vanhemmilla oli tutkimusaiheesta mahdollisimman paljon tietoa. Tutkimuksen kohderyhmän henkilöt eli vanhemmat olivat meille täysin vieraita, joten heihin tiedonantajina ei liittynyt siltä osin minkäänlaista ennakkokäsitystä.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2016, ss. 195, 231) toteavat, että kyselyllä voidaan kerätä tietoa muun muassa käyttäytymisestä, toiminnasta, mielipiteistä ja käsityksestä. On tärkeä ottaa huomioon, että kyselyllä aineistoa keräten ei kuitenkaan saada varmuutta, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet vastaamiseen. Tietoa ei saada myöskään mahdollisista väärinymmärryksistä, eli onko kysymykset ymmärretty oikein niin kuin tutkija on ne ajatellut.

Kirjoitettaessa raporttia perustellaan tutkimuksessa tehdyt valinnat. Tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta kohentaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Tarkkuus sisältää tutkimuksen kaikki vaiheet, esimerkiksi aineiston tuottamisen olosuhteet tuodaan esiin totuudenmukaisesti raportissa. Raportin ollessa selkeä ja avoin lukijan on helppo seurata prosessin etenemistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2016, ss. 231–232) Tutkimuksen kulku on kuvattu mahdollisimman tarkasti raportissamme, ja sen mukaan lukijan on mahdollista tehdä tulkintoja tutkimusprosessin kuluista ja onnistumisesta. Analyysivaihe on kuvattu mahdollisimman tarkasti ja tulokset esitetään niin, että myös niistä voidaan tehdä päätelmiä, kuinka tutkimusprosessissa on edetty ja onnistuttu. Tulokset on pyritty esittämään mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Myös saatujen vastausten sisältöä on esitetty sitaatteina, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta ja vahvistaa aineiston autenttisuuden.

4 VANHEMPIEN NÄKEMYKSIÄ PÄIVÄKOTIARJESTA JANAKKALASSA

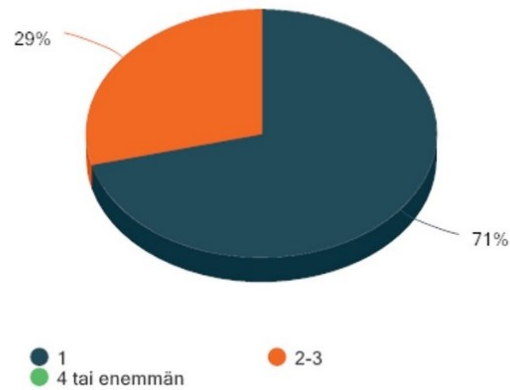
Tulokset perustuvat vuoden 2018 lokakuussa tehdyn Webropol-kyselyn vastauksiin (ks. luku 3.2). Kyselyyn vastasi 52 vanhempaa, joiden lapsi on hoidossa Janakkalan kunnallisessa päiväkodissa. Vastausten määrä vaihteli 28 vastauksesta 52 vastaukseen riippuen kysymyksestä. Monivalintakysymykseen vastauksia saatiin enemmän kuin avoimiin kysymyksiin.

Tarkastelemme aineiston sisällönanalyysin jälkeen saatuja tuloksia tutkimuskysymyksittäin alalukuina: Miten Vanhemmat kokevat tämän hetkisen päiväkotiarjen? Millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempine mielestä? sekä Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa? Kussakin alaluvussa esitetään analyysissa saadut teemat kuvioina. Luvussa esitetään sitaatteja vanhempien vastauksista, joiden ensisijainen tarkoitus on perustella tulkintojamme sekä samalla kuvata saatua aineistoa esimerkein. Tutkimustuloksissa vastausten määrät ilmoitetaan seuraavasti: esimerkiksi 52 vastausta yhteensä, joista 8 mainitaan leikki, merkitään tekstiin (8/52).

Kyselyn alussa oli muutamia taustakysymyksiä, joiden avulla saatiin tietoa vastaajasta ja vastaajan lapsesta. Ensimmäisessä kysymyksessä (Kuva 3.) halusimme selvittää, onko vastaajalla mahdollisesti kokemusta monesta eri ryhmästä, eli onko vastauksissa vertailua useamman ryhmän toimintaa. 71 % vastaajista kertoi, että heillä on tällä hetkellä vain yksi lapsi päiväkodissa.

1. Kuinka monta lasta teillä on tällä hetkellä päiväkodissa?

Vastaajien määrä: 52

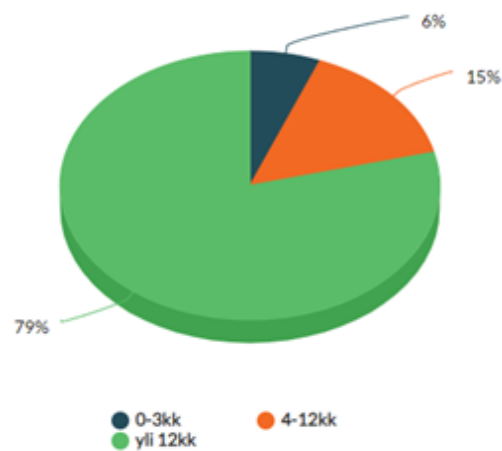
Perheen lasten lukumäärä varhaiskasvatuspalveluiden piirissä.

Kuva 3.

Kuvan 4 esittämän kysymyksen avulla haimme tietoa, kuinka monta kuukautta vastaajilla on kokemusta Janakkalan varhaiskasvatuspalveluiden käytöstä. Suurin osa vastaajista kertoo lapsensa olleen Janakkalan kunnan päiväkodissa yli 12 kuukautta. Vain 6 % on käyttänyt Janakkalan kunnan varhaiskasvatuspalveluita alle kolme kuukautta.

2. Kuinka kauan lapsenne on ollut päiväkodissa?

Vastaajien määrä: 52

Kuva 4.

Varhaiskasvatuspalveluiden käytön kesto kuukausina.

4.1 Miten vanhemmat kokevat tämänhetkisen päiväkotiarjen?

Tutkimuskysymykseen Miten vanhemmat kokevat tämän hetkisen päiväkotiarjen? haettiin vastauksia seuraavista kyselylomakkeen kysymyksistä:

- Mainitse muutama asia päiväkodin arjesta, joihin olette tyytyväisiä? (51/52)
- Mainitse muutama asia, joissa on kehittämisen varaa. (44/52)

Saadut vastaukset on jaettu vastaukset positiivisesti kuvattuihin asioihin sekä kehittämistä vaativiin asioihin tämänhetkisessä päiväkotiarjessa. Näin ollen tulosten tulkinta helpottuu ja voimme osoittaa positiivisen ja negatiivisen palautteen suhteen toisiinsa (ks. kuvat 5 ja 6). Tekstissä on kursivoitu tuloksia kuvaavat avainsanat.

Kyselylomakkeen vastauksissa vanhemmat käyttivät kasvattajista termiä hoitajat, henkilökunta, lastenhoitaja tai ryhmän aikuiset. Opinnäytetyössä käytämme termiä kasvattajat kuvaamaan kaikkia päiväkodin kasvatustuollisia henkilöitä. Vanhemmat kuvailivat kasvattajia pätevinä, mukavina, ystävällisinä, välittävänä, osaavina ja ihanina. Vanhemmat myös kokivat kasvattajien olevan melko pysyviä, mikä tuo tunteen turvallisesta kasvatustajasta. He myös mainitsivat toiveen, että kasvattajia mahdollistetaan lisäkoulutuksiin, jos tarve sitä vaatii. Vanhemmat olivat erittäin tyytyväisiä *kasvattajiin* (30/52).

Henkilökuntaan olen erittäin tyytyväinen. Suomessa mm. lastentarhanopettajat ovat korkeasti koulutettuja ja näin ei ole monessa maassa.

Hoitajat ovat ammattitaitoisia ja lapsista välittäviä.

Päiväkotiarjessa vanhemmat ovat tyytyväisiä *ulkoiluun* (16/52). Ulkoilusta mainitaan vielä erikseen metsäretket (9/52). Tutkimuksesta ilmenee, että vanhemmat ymmärtävät ja pitävät tärkeänä ulkoilua säällä kuin säällä. Päiväkodin pihaan ollaan tyytyväisiä. Kuten jo aiemmin on mainittu, ulkoilua toteutetaan myös retkillä metsään ja puistoihin, joten lähiympäristö on päiväkotien arjessa läsnä. Tutkimuksessa vanhemmat liittivät ulkoiluun myös liikunnan.

Plussaa on, kun joinakin päivinä lapsi saa valita esimerkiksi piirretyn katsomisen sisällä tai pitkän ulkoilun. Meillä on lapsi tainnut joka kerta valita ulkoilun.

Vastauksissa mainitaan päiväkodin *toiminnan monipuolisuudesta* (25/52). Toiminnasta vanhemmat käyttivät myös termejä puuha, tekeminen ja viirike. *Lapsilähtöinen toiminta* tai *lapsen mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun* mainittiin 8/51 vastauksessa. Toiminnan yhteydessä leikki

mainittiin 8/51 vastauksessa. Vanhemmat arvostavat, että *lapselle annetaan aikaa leikkiä*. Eskarilaisille järjestettävä pajatoiminta mainittiin vielä erikseen kahteen kertaan. Sen kuvailtiin lisäävän yhteisöllisyyttä.

Lapsilta kysytään mitä he tahtovat, ja toiveita toteutetaan.

Lapset touhuavat päivän aikana paljon, uusiin taitoihin jaksetaan opettaa.

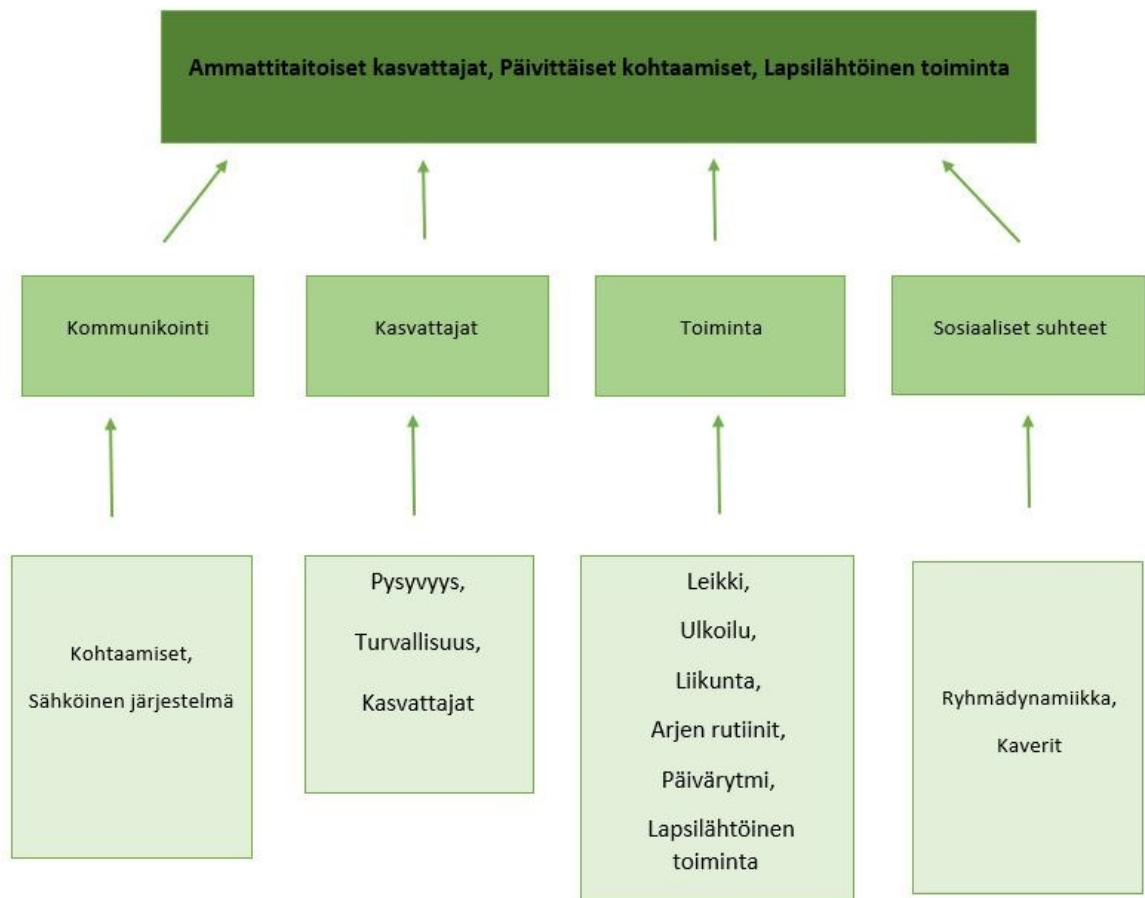
Päiväkodin *arkea kuvailtiin selkeäksi, säännölliseksi ja perusarjeksi (16/52)*. Nämä termit kuvaavat päivärytmiä päiväkodin arjessa. Päivärytmiin vanhemmat yhdistävät riittävän unen, ravinnon ja monipuolisen toiminnan. Selkeyttä arkeen tuovat yhteiset ja johdonmukaiset säännöt sekä turvalliset aikuiset. Tilat mainittiin selkeinä ja viihtyisinä 7/52 vastauksessa.

Vanhemmat kuvaavat, että kasvattajat pystyvät huomioimaan lapset yksilöllisesti (9/52) *Yksilölliseen huomioimiseen* vanhemmat liittävät myös pienryhmätoiminnan, lapsen kuuntelemisen, kehitystason huomioimisen toiminnan suunnittelussa sekä lapsen tarpeisiin vastaamisen. Vanhemmat pitävät tärkeinä *sosiaalisten suhteiden vahvistamista*. Kavereita vanhemmat pitävät tärkeinä, kun pohditaan lapsen viihtymistä päiväkodissa. Vanhempien kokemukset yksilöllisen huomioimisen toteutumisesta olivat tutkimuksen mukaan ristiriitaiset.

Mielestäni lasten kehitystä ymmärretään ja sitä pystytään yksilöllisesti tukemaan.

Kaikki menee samana massana, joten tehtävät eivät ole kehitystason mukaisia.

Kuva 5 havainnollistaa vanhempien näkemyksiä tämän hetkisestä päiväkotiarjesta, joihin he ovat tyytyväisiä. Kuvion pohjana ovat aineistosta lähtöisin olevat termit, jotka vanhemmat mainitsivat vastauksissaan. Näistä teemoiteltiin neljä ryhmää, jotka ovat kommunikointi, kasvattajat, toiminta ja sosiaaliset suhteet. Teemoittelun jälkeen päädyttiin vielä kolmeen yhdistävään tekijään, jotka pitävät sisällään vanhempien mainitsemat tärkeät arvot päiväkodin arjessa. Tutkimuksemme mukaan tämänhetkinen päiväkotiarhi koostuu ammattitaitoisista kasvattajista, päivittäisistä kohtaamisista ja lapsilähtöisestä toiminnasta.

Kuva 5.

Positiiviset asiat tämänhetkisessä päiväkotiarjessa kyselyyn vastanneiden vanhempien mielestä.

Ryhmäkoot (6/52) vanhemmat mainitsevat ylisuurina. Vanhemmat kaipaavat lisää hoitajia tai pienempiä ryhmiä. Vastauksissa vanhemmat ovat huolissaan kasvattajien jaksamisesta. Vanhemmat pohtivat erityistä tukea tarvitsevien lasten riittävästä huomioimisesta isossa ryhmässä. Vastauksien mukaan isossa ryhmässä kilpailua syntyy enemmän ja jännite ryhmässä kasvaa.

Välillä tuntuu, että henkilökuntaa on vilskeseen nähden liian vähän.

Ryhmäkoot ovat liian suuret, vilkkaat ja erityistä huomiota vaativat lapset kärsivät liian isoista ryhmistä.

Kommunikaatio ja viestintä mainittiin 20/52 vastauksissa, joista 11/52 oli positiivisia ja 9/52 negatiivisia. Negatiivinen palaute koski lähinnä Daisy-järjestelmän hitautta ja kömpelyyttä. Tiedotteiden esille panoon tulisi kiinnittää huomiota, jottei tärkeä informaatio katoa tiedotteiden paljouteen.

Eteisessä on niin paljon tiedotteita, ettei niitä edes jaksaa pysähtyä katsomaan, tai huomaa jos sinne on tullut jotain uutta tärkeääkin.

Vanhempien ja kasvattajien väliset kohtaamiset arjessa kuvailtiin sekä onnistuneiksi, että kehittämistä vaativiksi. Vanhemmat kuvaavat kommunikaatiota selkeäksi ja kasvatukselliseksi, rennoksi ja mutkattomaksi. Vastauksista kuitenkin ilmeni, että osa työntekijöistä ottaa palautetta paremmin vastaan kuin toiset. Vanhemmat toivovat, että heitä kuunneltaisiin paremmin ja, että kasvattajat olisivat valmiita kokeilemaan uusia toimintatapoja. Vastaajat kyseenalaistivat myös päiväkodin johtajan kykyä ottaa vastaan rakentavaa palautetta.

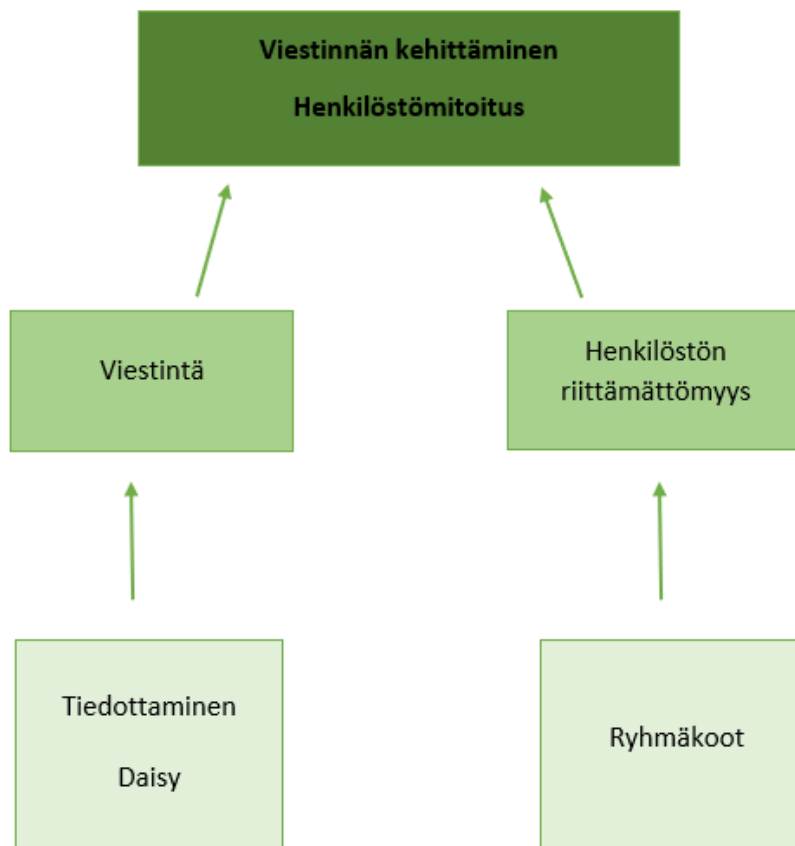
Ystävälliset ja välittävät hoitajat, joiden kanssa on helppo ja kaa lapsen arki.

Kasvatuksessa samalla aaltopituudella ja yhteinen kieli. Ei tarvitse varoa sanojaan eikä kenenkään tarvitse olla täydellinen.

Viestintä vähäistä ja kankeaa. Olisi helpompi ennakoida kotona, jos päiväkodista infotaisiin paremmin

Vanhempien kuuntelemisessa olisi kehitettävää. Pienillä muutoksilla lapsen arjessa päiväkodissa voidaan saada isoja muutoksia aikaan.

Kuva 6 kokoaa päiväkotiarjen epäkohtia, joita vanhemmat vastauksissaan toivat ilmi. Kuva muodostuu vanhempien kertomista epäkohdista, joista teemoiteltiin kaksi ryhmää: viestintä ja henkilöstön riittämättömyys. Tutkimuksen mukaan viestinnän kehittämisellä ja oikealla henkilöstömitoituksella on positiivinen vaikutus päiväkotiarjen toimivuuteen vanhempien mielestä.

Kuva 6.

Kyselyyn vastanneiden vanhempien ajatuksia kehittämisen kohteista tämänhetkisessä päiväkotiarjessa.

4.2 Millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempien mielestä?

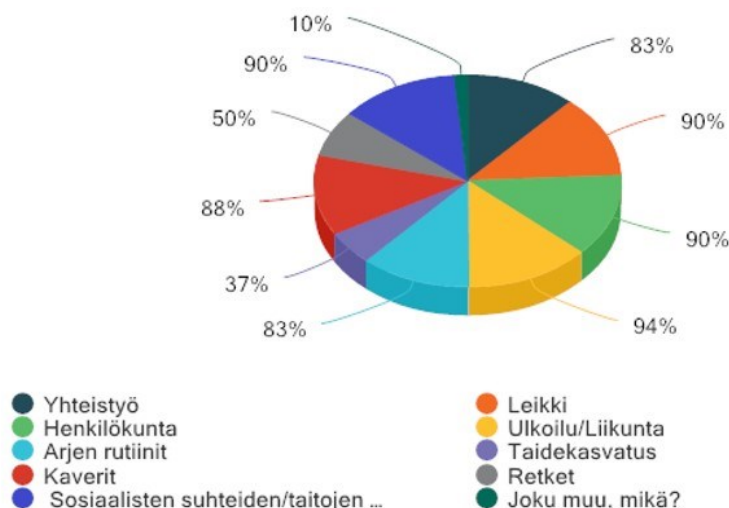
Tutkimuskysymykseen Millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempien mielestä? haettiin vastauksia seuraavista kyselylomakkeen kysymyksistä:

- Millainen on hyvä päiväkotiarhi teidän mielestä? (49/52)
- Valitse vaihtoehtoista ne asiat, jotka ovat päiväkotiarjessa tärkeitä? (52/52)
- Perustele miksi nämä ovat tärkeitä? (44/52)

Kuvassa 7 on ilmoitettu prosenttimääräisesti, mitkä vanhemmat ovat valinneet tärkeimmiksi asioiksi päiväkotiarjessa. Vanhemmat saivat valita useamman vaihtoehdon, joita pitivät tärkeinä. Kaikki 52 vanhempaa vastasi tähän kysymykseen. 94 % vanhemmista valitsi *ulkoilun/liikunnan* tärkeäksi asiaksi arjessa. *Leikin, henkilökunnan ja sosiaalisten suhteiden/taitojen tukemisen* valitsi 90 %. Aineistoa analysoidessa nämä asiat nousivat esille myös muiden kysymysten vastauksissa.

12. Valitse vaihtoehdoista ne asiat, jotka ovat päiväkotiarjessa tärkeitä:

Vastaajien määrä: 52, valittujen vastausten lukumäärä: 372

Kuva 7.

Vanhempien valinnat tärkeimmiksi asioiksi päiväkotiarjessa.

Vanhemmat ovat sitä mieltä, että hyvä päiväkotiarjeksi koostuu monesta osatekijästä. Tutkimuksen tuloksena vanhemmat arvostivat päiväkodin arjessa eniten *turvallisuutta* (13/52), *leikkiä* (8/52) ja *lapsilähtöisyyttä* (7/52). Lapsilähtöisyyttä kuvailtiin erilaisin tavoin: toimintaa lasten ehdoilla, lapsilähtöistä tekemistä ja lapsi saa itse vaikuttaa toimintaan.

Lapsella on kaikin puolin turvallinen päivä.

Yhdessä leikitään ja lauletaan. Tehdään yhdessä arkisiakin juttuja.

Lapsi saisi mahdollisimman paljon itse vaikuttaa arkeensa ja toimintaan.

Kasvattajien tulee *tukea lapsen vahvuuksia, kasvua ja kehitystä* (6/52), olemalla kannustavia ja aidosti läsnä. Lapsen tulee saada olla juuri sellainen kuin on (4/52). Kasvattajilta odotetaan rakkautta ja rajoja, yhteen hiileen puhaltamista, johdonmukaisuutta, tasapuolisuutta, hyvää yhteishenkeä ja sen tukemista. Kasvatushenkilökuntaa tulee olla riittävästi suhteutettuna lapsilukuun, heidän jaksamisestaan tulee pitää huolta.

Kuten seuraavista aineistolainauksista käy ilmi kasvattajilta odotetaan myös pysyvyyttä ja sitoutumista. Hyvässä päiväkotiarjessa *tuetaan lasten sosiaalisia taitoja* (6/52) ja ristiriidat käydään läpi lapsen kanssa päivän aikana. Siellä lapsi kokee kuuluvansa joukkoon ja ketään ei kiusata. Kasvat-tajat tukevat lapsia onnistumaan (2/52).

Aikuiset pitävät työstään ja ovat aidosti läsnä lapsille.

Henkilökunta pysyy samana pienen ihmisen arjessa, koska lapselta vaatii aikaa luottaa aikuiseen.

Kenenkään ei tarvitse pärjätä itse, vaan lapsi oppii arjessa auttamaan ja pyytämään apua. Saa syyliä ja lohdutusta aina kun tarvitsee.

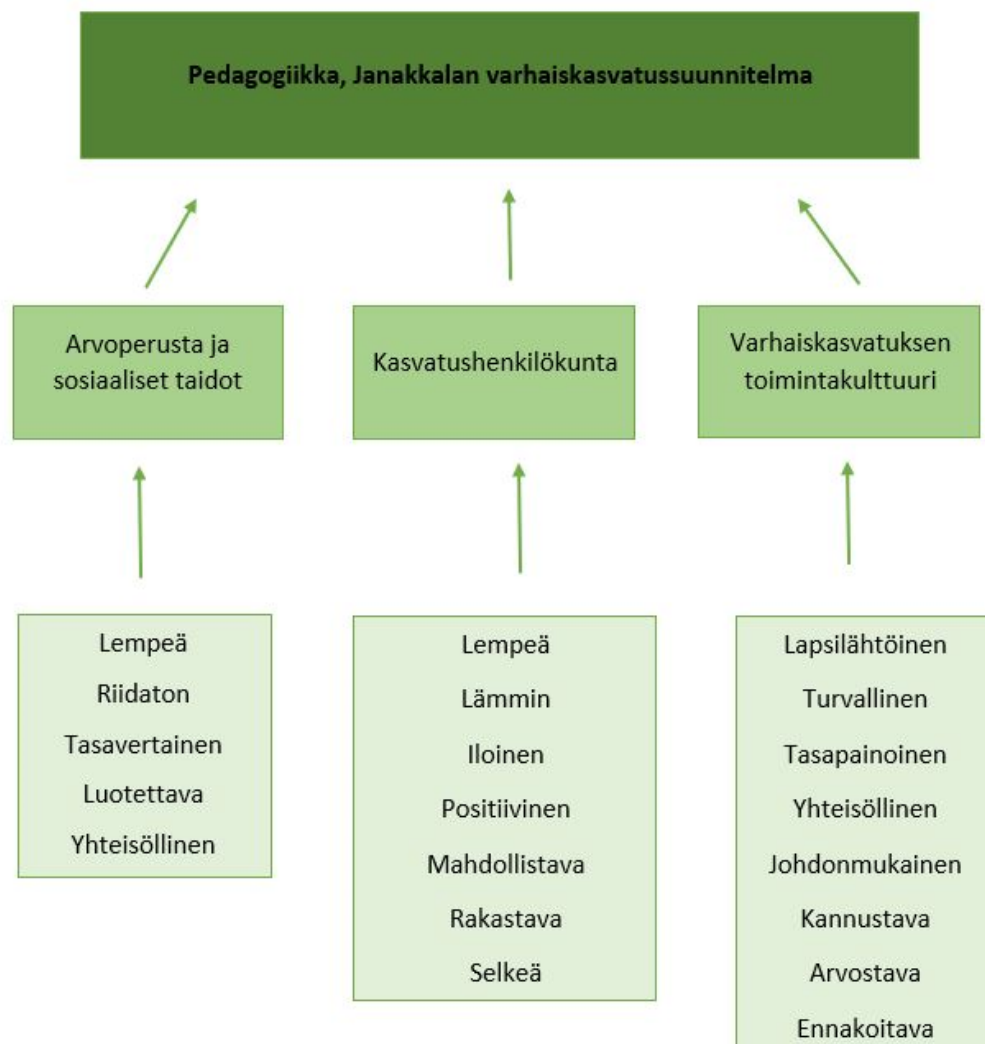
Lapsi kokee kuuluvansa joukkoon ja saa tekemisestään onnis-tumisen tunteita.

Vanhemmat pitävät hyvässä päiväkotiarjessa tärkeänä *yhteisöllisyyttä ja hyvää yhteishenkeä* (3/52). Yhteishenkeä vanhemmat kuvasivat termein hyvä henki, iloinen ja lämmin tunnelma sekä yhteen hiileen puhaltaminen. Hyvä ja aito kohtaaminen ovat arvostettuja asioita ja arjen pienillä perus-asioilla on merkitystä. Vanhemmat kokevat tärkeäksi, että *lapsi jää mielel-lään päiväkotiin* (6/52) ja hänet otetaan vastaan lämmöllä. Tärkeää on, että lapsella on hyvä olla (5/52). Päiväkodissa on selkeä ja ennakoitava arki, säännöllinen päivärhythmi ja monipuolinen tekeminen luovat hyvää arkea.

Lapset otetaan tuodessa lämpimästi vastaan, hakiessa kuu-lee mitä päivän aikana on ollut ja lopuksi huudellaan heipat.

Hyvä päiväkotiarkea tarkoittaa meille, että lapsi jää mielellään hoitoon, viettää siellä mukavan päivän ja lähtee iloisella mie-lellä kotiin.

Kuva 8. kokoa kyselyyn vastanneiden vanhempien kokemuksia hyvästä päiväkotiarjesta. Kuvassa 8. pedagogiikka ja Janakkalan varhaiskasvatus-suunnitelma pitävät sisällään ryhmittelyssä muodostuneet teemat: sosiaa-liset taidot, kasvatushenkilökunta ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri. Teemat muodostettiin aineistosta lähtöisin olevista asioista, joita vanhem-mat ovat vastauksissaan ilmentäneet. Tutkimuksen mukaan vanhempien odotukset hyvästä päiväkotiarjesta toteutuvat, kun toiminta on pedago-gista ja pohjautuu Janakkalan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Kuva 8.

Kyselyyn vastanneiden vanhempien näkemys hyvästä päiväkotiarjesta.

4.3 Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa?

Tutkimuskysymykseen Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa? ja haettiin vastauksia seuraavista kyselylomakkeen kysymyksistä:

- Kuvaile omaa osallisuuttasi päiväkodin arjessa tällä hetkellä? (45/52)
- Mihin asioihin pääset vanhempana vaikuttamaan? (42/52)
- Mihin asioihin vanhempana haluaisit vaikuttaa? (33/52)

Vanhemmat kuvailevat oman osallisuutensa toteutuvan suurelta osin *päivittäisten keskustelun ja kuulumistenvaihdon yhteydessä* (21/52). Kuulumistenvaihtoa ja keskustelua vanhemmat kuvasivat monin eri termein, kuten raportointi puolin ja toisin, jokapäiväinen kanssakäyminen, keskusteluyhteys, vanhemman kysymykset päivän kulusta, molemminpuolinen kertoilu sekä jo aiemmin mainittu keskustelu ja kuulumisten vaihto. Osa vastaajista mainitsi oman osallisuutensa väyläksi vasukeskustelut keväisin ja syksyisin (4/52). Vuorovaikutus kasvattajien kanssa koetaan helpoksi ja rennoksi ja vanhemmilla on tunne, että ”lapset ovat hyvissä käsissä”, kuten yhdessä kyselylomakkeen vastauksessa kuvataan. Vastausten mukaan vanhemmat kokevat myös oman toimintansa ja kotikuukumisten kertomisen merkitykselliseksi (12/52). Myös päiväkodin *järjestämiin tapahtumiin osallistuminen* mainitaan puhuttaessa osallisuudesta (7/52).

Lisäksi vanhemmat mainitsivat osallisuudesta kysyttäessä Daisy-järjestelmän (3/52), mutta sävy oli lähinnä negatiivinen. Daisy ei vanhempien mukaan houkuttele yhteydenpitoon, mutta silti sitä käytetään viestittelyn välineenä. Eräs vanhemmista mainitsi henkilökunnan laittavan Daisyyn päiväkodin viikko-ohjelman vanhemmille nähtäväksi, mutta sen käytön toivotaan monipuolistuva.

Kuvia ja videoita olisi myös mahdollista laittaa Daisyyn päivän kulusta, toistaiseksi se ei vielä ole ollut käytössä. Henkilökunta on näyttänyt minulle välillä kuvia ja videoita lapsestani tabletilla.

Vanhempien kokemuksissa omasta osallisuudesta päiväkodin arkeen on nähtävissä eroja. Vain muutama vastaajista (4/52) sanoo suoraan olevansa tyytyväinen mahdollisuuksiinsa olla osallisena lapsen päiväkotiarjessa. Kuten jo aiemmin on mainittu *keskusteluyhteys*, ja *vuorovaikutus kasvattajien* kanssa koetaan helpoksi ja rennoksi. Lisäksi vanhempien kuvauksista välittyy monessa kohtaa tyytyväisyys.

Jos esitän jotain toiveita tai parannusehdotuksia, otetaan ne hyvin huomioon. Lapseni kohdataan aamulla hyvin henkilökunnan toimesta.

Kysymyksiin vastataan aina ja on tunne, että lapsi on hyvissä käsissä. Huolistakin olisi helppo puhua, mutta niitä ei ole. On kiva saada palautetta siitä, miten lapsen päivä on mennyt.

Olemme hyvässä keskusteluyhteydessä päiväkotihenkilöstön kanssa ja vanhempien toiveita kuunnellaan kyllä. Jossakin vaiheessa oli jo liikaakin vanhemmille tarkoitettuja tutustumisia päiväkodin arkeen.

Huomattavasti suurempi osa vanhemmista mainitsi, että oma osallisuus jää vähäiseksi tai että sitä ei juuri ole (21/52). Osallisuuden toteutumista kuvattiin *minimaaliseksi, harmillisen heikoksi, vähäiseksi ja ei erityisen aktiiviseksi*. Nämä vanhemmat olivat sitä mieltä, että päiväkodin arkeen ei ole mahdollista juuri vaikuttaa. Osallisuutta kuvattiin tässä tapauksessa vain pieninä keskusteluina ja lähinnä nopeana raportointina siitä, miten lapsen päivä on kulunut. Vastauksista nousi myös esille, että osa vanhemmista *ei tiedä kuinka päiväkodin arkeen voi osallistua* (8/52).

Lapsen päivätoiminta ohjautuu hoitajien suunnitelmien mukaisesti. Pienissä määrin voi pyytää hoitajilta opetteluun suuntausta uuden asian opetteluun yms.

Oma osallisuuteni ei ole mitenkään erityisen aktiivista. Ehkäpä tässä olisi kehityksen paikka, osallistaa enemmän vanhempia.

Koen, että vanhemmat eivät voi kauheasti vaikuttaa päiväkodin arkeen. Esim. Lapseni ei pidä paljoa retkeilystä, kasvattaja totesi vaan, että me retkeilemme paljon, kyllä hän siihen tottuu.

Jos pystyn osallisuudellani vaikuttamaan päiväkodin arkeen, niin kuuntelen miten.

Vanhemmilta selvitettiin myös, kuinka he kokevat saavansa vaikuttaa päiväkodin arkeen. Asiat, joihin vanhemmat kokevat saavansa vaikuttaa, olivat heidän lastansa koskevat yleiset asiat (18/52). *Lapsen perusasiat, uniajat, ruokavalio ja hoitopäivien pituus* nousivat esille vastauksista. Vanhemmat kokevat, että vaikuttamisen väylänä toimii tällä hetkellä vasu-keskustelut, koska silloin on aikaa enemmän keskustella.

Lapsen vasu-keskustelujen kautta voin vaikuttaa lapseni asioihin, mm. Päiväuniin, ruokavalioon yms.

Omaa lasta koskeviin asioihin. Myös tapahtumiin ja retkiin.

Päivittäisten perustarpeiden huomioiminen.

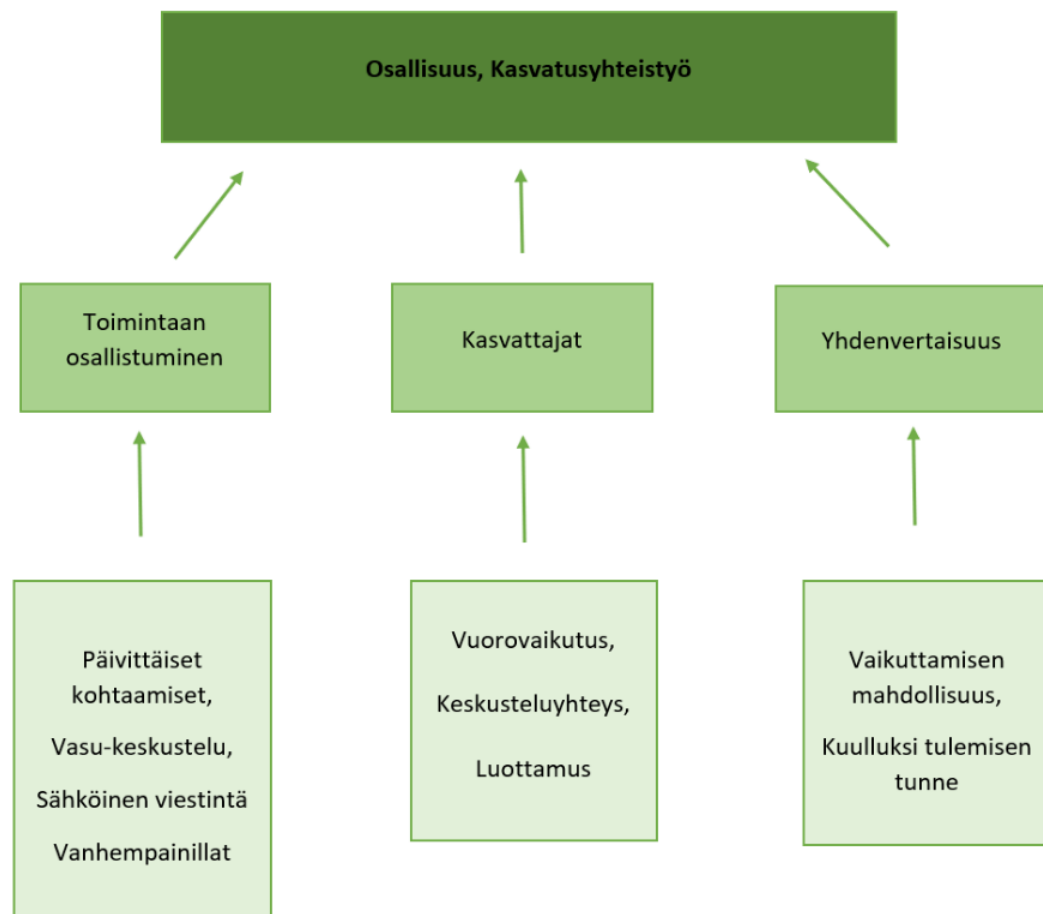
Vastaukset vanhempien halukkuudesta vaikuttaa päiväkodin arkeen jakautui tasaisesti. Enemmistö vastaajista koki, että *heidän ei tarvitse erityisemmin vaikuttaa päiväkodin arkeen*. (19/52), vaan he ovat tällä hetkellä tyytyväisiä päiväkodin toimintaan. Loput vastaajista *haluaisivat vaikuttaa enemmän esimerkiksi päiväkodin arjen suunnitteluun, retkiin, yhteistyöhön eri tahojen välillä sekä toiminnan kehittämiseen* (14/52).

Luotan ammattihenkilöstön päivien suunnitteluun. Yksittäisiin ja arkisiin asioihin haluan vaikuttaa kertomalla lapsen herkkyyksikausista ja uusista taidoista.

En osaa sanoa, kun ei ole ollut tarvetta kehittää päiväkodin toimintaa. Olen ollut tyytyväinen.

Olla osana arjen suunnittelussa, vanhempainiltoja/vartteja, vasun päivitystä useammin.

Kuvassa 9. kootaan vanhempien vastaukset siitä, mitä osallisuus heille tarkoittaa tällä hetkellä. Kuvan pohjana ovat aineistosta lähtöisin olevat termit, jotka vanhemmat mainitsivat vastauksissaan. Näistä teemoiteltiin kaksi ryhmää, jotka ovat osallisuus ja kasvatusyhteistyö. Nämä sisältävät alateemat: toimintaan osallistuminen, kasvattajat sekä yhdenvertaisuus.

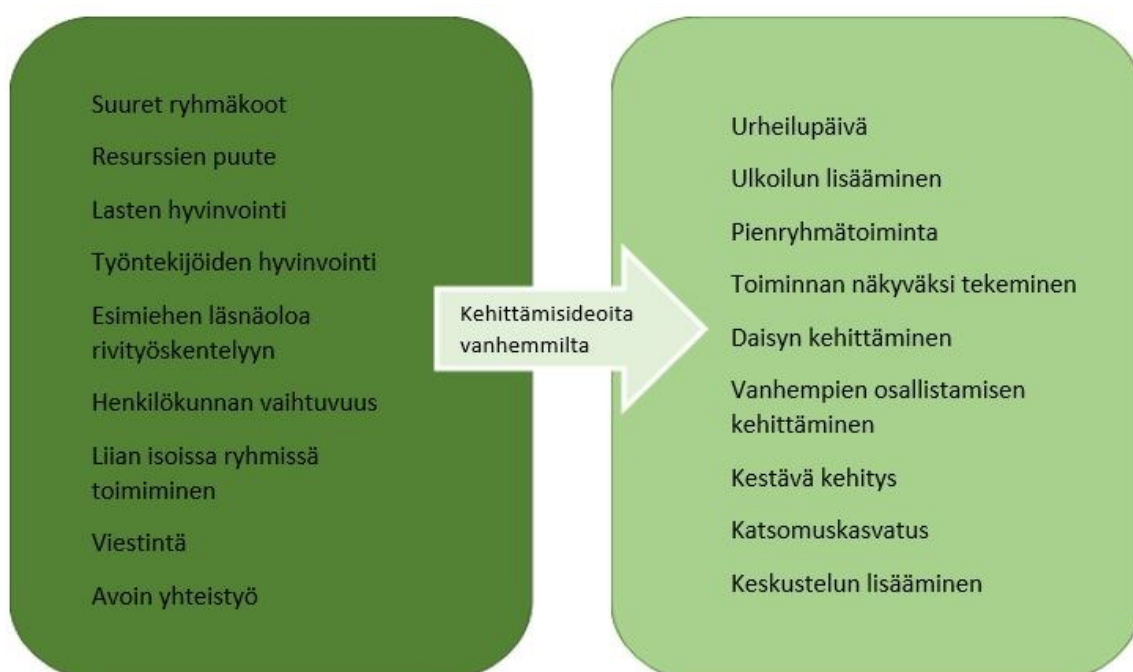
Kyselyyn vastanneiden vanhempien näkemyksiä tämänhetkisestä osallisuudesta päiväkotiarkeen.

4.4 Mitä kehittämisideoita vanhemmilla on päiväkotiarkeen?

Tutkimuskysymykseen Mitä kehittämisideoita vanhemmilla on päiväkotiarkeen? haimme vastauksia seuraavista kyselylomakkeen kysymyksistä:

- Mitä toiveita ja kehitysideoita teillä on päiväkodin arjen suhteen? (31/52)
- Mainitse muutama asia, joissa on kehittämisen varaa. (44/52)

Tutkimuksessa vanhemmat esittivät kehittämiskohteita ja antoivat konkreettisia kehittämisideoita (Kuva 10). Kehittämisideat olivat hyvin arkisia ja mahdollisia toteuttaa päiväkodin arjessa. Vanhempien antamassa palautteessa oli kehittämisen kohteena sekä toiminta että kasvattajat. Kehittämistä on myös viestintäteknologiassa sekä rakenteellisissa asioissa, kuten henkilöstömitoituksessa.

Vanhempien esittämiä kehittämisen kohteita ja konkreettisia ideoita päiväkodin arkeen.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmat toivovat *avointa yhteistyötä*. Vanhemmat haluavat, että he voivat hyvällä mielellä käydä töissä tietäen, että lapsella on mukava päivähoito ja, että hänestä huolehditaan. Vanhemmat toivovat, että *kohtaamiseen kiinnitettäisiin enemmän huomiota*. Janakkalassa lapsen tulo- ja hakutilanteissa lapsi leimataan puhelimeen. Vanhemmat toivovat, että ensin kohdataan itse vanhempi ilman puhelinta.

Vanhempien vastauksista huomataan, että he eivät oikein tiedä, mitä päiväkodissa tehdään. Vanhemmat toivovat *päivä- tai viikko-ohjelmaa näkyville*. Heidän mielestään olisi helpompi osallistua päiväkodin toimintaan tai antaa kehitysideoita, kun näkisivät suunnitelmat päivittäin. Vanhemmat myös ajattelevat tämän lisäävän osallisuutta. Vanhemmat toivovat yhä enemmän *pienryhmätyöskentelyä*. Vanhempien mielestä päiväkodissa toimitaan liian suurissa ryhmissä. Yksi vanhempi kertoo, että suurissa ryhmissä on vaikeaa huomioida lasten kehityseroja.

Ulospäintiedottamista lisättävä, jotta voisi ideoida ja esittää toiveita.

Toiveena on, että lapsi oppii toimimaan ryhmässä toisten lasten kanssa ja viihtyy päiväkodissa.

Vanhemmat ovat *huolissaan sekä lastensa että henkilökunnan hyvinvoinnista*. Vanhemmat näkevät, että henkilökuntaa on liian vähän ja he väsyvät. Tämä näkyy vanhemmille henkilökunnan sairastamisena ja sijaisten paljoutena. Se puolestaan vaikuttaa ryhmän toimintaan ja näin myös lasten hyvinvointiin. Lapset reagoivat aina muutokseen, osa vähemmän ja osa enemmän. Yksi vanhempi toivoo, että *varhaiskasvatuksen esimiehiä näkyisi enemmän* arjessa. Myös työntekijän näkökulmasta tämä olisi toivotavaa. Kokemuksemme mukaan esimiehiä näkyy ylipäätään vähän päiväkodin arjessa. Tämä johtaa siihen, että esimiehet eivät ole tietoisia päivähoidon todellisuudesta ja näin ollen myös toiminnan kehittäminen hankaloituu.

Vanhemmat ovat pettyneitä Daisy-järjestelmään. Vanhemmille on esitelty Daisy välineeksi, joka helpottaa arkea päivähoidon ja kodin välillä. Daisyn tuomat ongelmat vaikuttavat negatiivisesti vanhempiin, mikä luo myös turhaa jännitettä perheiden ja päivähoidon välille. Tilanne on ikävä, koska päivähoidon kasvattajat eivät voi vaikuttaa asiaan, muuta kuin välittämällä palautetta eteenpäin.

Daisyn kautta tiedotus on huonoa, koska aina pitää kirjautua eikä nopeasti pysty lukemaan tiedotetta.

Toivoisin, että Daisy kehittyisi siihen suuntaan, että myös vanhemman on helpompi kommunikoida päiväkodille päin sen kautta.

Arjen toimintaan vanhemmat toivoivat uusia pelejä ja leikkejä. Vanhemmat odottavat, että kasvattajat opettaisivat lapsille uusia pelejä, joista lapset innostuisivat. Oletettavasti uusia pelejä ja leikkejä opetellaan päiväkodissa jatkuvasti. Näiden toimintojen näkyväksi tekeminen selkeyttäisi päiväkodin arjen sisältöä vanhemmille.

Innostuminen lisäisi myös lasten liikkumista. Vanhemmilta tuli konkreettinen *idea urheilupäivästä*, jossa lapsille esiteltäisiin monipuolisesti eri lajeja ja lapset pääsisivät kokeilemaan niitä.

Uusia leikkejä voisi opettaa lapsille enemmän, kuten erilaisia hippaleikkejä, polttopalloa tai pihasuunnistusta. Voi olla, että on ollutkin, mutta sitten kukaan ei ole vain koskaan maininnut asiasta.

Lapsi voisi innolla tulla kertomaan, että leikittiin ihan uutta leikkiä.

Osallisuuden kehittämisen vanhemmat toivat myös esiin. Osallisuuden kehittämisen vanhemmat pitivät tärkeinä avointa keskustelua ja enemmän vaikuttamisen mahdollisuuksia oman lapsen kasvatukseen. Muutamien vanhemmat mainitsivat myös, että olisivat valmiita tuomaan päiväkodille askartelutarpeita, jos siitä olisi apua päiväkodille.

Toivoisin, että päiväkodilta infotaisiin, että mitä he voisivat käyttää askarteluun, ja että niitä voisi toimittaa päiväkodille, vaikka yhtenä tietynä viikkona.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa vanhempien ajatuksia lastensa tämänhetkisestä päiväkotiarjesta. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, millainen on hyvä päiväkotiarkea vanhempien mielestä, miten vanhemmat kokevat kodin ja päiväkodin välisen yhteistyön tällä hetkellä sekä miten vanhemmat toivoisivat päiväkotiarkea kehitettävän. Tässä luvussa käsitellään tuloksista tehtyjä johtopäätöksiä. Saatuja tuloksia on tarkasteltu suhteessa teoreettisiin näkökulmiin.

Johtopäätökset on otsikoitu Janakkalan vasusta lainattujen sitaattien mukaan. Sitaatit kuvaavat kunkin tutkimuskysymyksen tulosta. Yhdistämme Janakkalan varhaiskasvatussuunnitelman tutkimukseemme, jotta niiden välinen yhteys pysyy lukijalle läsnä. Tutkimustulosten mukaan vanhemmat arvostavat samoja asioita, kuin mitä vasuun on kirjattu päiväkotiarjesta ja sen toiminnasta.

5.1 Ollaan kuin suuri perhe, johon on kiva kuulua

Haimme vastausta tutkimuskysymykseen: Miten vanhemmat kokevat tämän hetkisen päiväkotiarjen? Vanhempien näkemykseen tämän hetkestä päiväkotiarjesta vaikuttaa henkilökohtaiset kokemukset. Se, mitä yksi vanhempi pitää tärkeänä, ei välttämättä ole kaikille tärkeää. Tutkimus tuloksista voi päätellä, että jokin yksittäinen tilanne on voinut jäädä vanhemman mieleen joko positiivisesti tai negatiivisesti. Tämä yksi kokemus voi ohjata vanhemmat tyytyväisyyttä tai tyytymättömyyttä. Avoin dialogi auttaa ratkomaan epäselvyyksiä, joita eri tilanteista jää. Kuitenkin tyytyväisyys näkyy vahvasti tutkimuksen tuloksissa.

Tutkimuksen mukaan tämänhetkinen hyvä päiväkotiarhi koostuu ammattitaitoisista kasvattajista, päivittäisistä kohtaamisista ja lapsilähtöisestä toiminnasta. Viestinnän toimivuuden parantaminen sekä henkilöstön riittävyys ja sitä kautta jaksaminen lisää tutkimuksen mukaan vanhempien tyytyväisyyttä päiväkodin arkeen. Työstään nauttivat ja aidosti läsnä olevat kasvattajat, ovat hyvän päiväkotiarjen perusta.

Lapsilähtöisen toiminnan toteuttamisessa on kasvattajan tärkeää tiedostaa lapsen oppimiskäsitys, joka on ollut pohjana Vasun perusteiden luomisessa. Oppimiskäsityksen mukaan lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisten ihmisen kanssa ja ympäristönsä kanssa. Lapsi kasvaa ja kehittyy aina omassa ympäristössään, mikä vaikuttaa aina lapsen kehitykseen. Lapselle ominaista on olla utelias ja tutkia uutta. Kun lapsen annetaan toteuttaa itseään aktiivisesti, hänen on mahdollisuus oppia kokonaisvaltaisesti. Lapsi käyttää oppimiseensa havainnointia, tutkimista ja muiden tarkkailua. Näistä oppimistaan kokemuksia lapsi jäljittelee monesti omissa leikeissään. (OPH, 2018, ss. 21–22)

Janakkalan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa päiväkodin toimintaa kuvataan kokonaisvaltaiseksi. Kokonaisvaltaisuuteen yhdistetään Janakkalan vasussa määritellyt tavoitteet, joita ovat: lasten oppimisen edistäminen, hyvinvointi ja laaja-alainen osaaminen. Näitä toteutetaan pedagogisin menetelmin. Janakkalassa päiväkotiarhi koostuu sekä lasten, että kasvattajien yhdessä ideoiduista suunnitelmista ja toiminnoista. Osaa toimintaa ohjataan lapsijohtoisesti, mutta osa vaatii kasvattajajohtoista otetta. (Janakkalan kunta, s. 43.) Tutkimuksesta selviää vanhempien tietoisuus, että päiväkodin arjessa on sekä ohjattua toimintaa ja leikkiä, mutta lapselle annetaan tilaa myös oman toiminnan suunnitteluun.

Tutkimuksessa vanhemmat arvostavat monipuolista liikuntaa. Liikuntaa toteutetaan lähiympäristöissä sekä päiväkodinpihassa ulkoilun yhteydessä. Vanhempien mielestä liikuntaa on riittävästi ja sitä toteutetaan monipuolisella tavalla. Oman kokemuksemme mukaan liikuntaa toteutetaan monipuolisesti ulkoilun ja retkeilyn lisäksi myös sisätiloissa, esimerkiksi liikuntasalissa tai ryhmätiloissa.

Lähiympäristössä ja ulkoilussa voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa, kuten värien ja ympäristön havainnointia ja nimeämistä. Janakkalan kunnan (2017) oman vasun mukaan liikunta saa näkyä päiväkodissa. Päiväkodissa opetetaan ja kannustetaan lapsia liikkumaan eri tavoin. Lapsen liikkuminen auttaa lasta oppimaan uusia asioita ja auttaa keskittymisessä. Liikunnan avulla voidaan myös opettaa lapselle uusia taitoja, kuten laskemista. Lasta ohjataan liikkumiseen leikinomaisin tavoin. Kasvattaja tukee lasten välistä vuorovaikutusta ja sääntöjen noudattamista erilaisissa liikuntatilanteissa. (Janakkalan kunta, 2017, s. 63) On tärkeää, että kasvattaja osallistuu aktiivisena myös liikunta peleihin eikä ole vain sivusta ohjaaja. Kasvattajan osallistuminen lisää lasten osallistumista ja tuo iloisen ja kannustavan otteen toimintaan.

Selkeä ja säännöllinen päiväkotiarjaki luo tutkimuksemme mukaan rutiineja ja rytmiä. Päivärytmi on toimintatapa, joita vanhemmat voivat halutessaan jatkaa myös kotona ja näin ollen tukea lapsen arjen johdonmukaisuutta. Lapselle rutiinit ja rytmi ja niiden mahdollistama ennakointi luovat turvaa ja luottamusta. Vanhempien mielestä turvallisuuden tunne on keskeinen asia päiväkotiarjessa. Järvinen ym. (2018, s. 144) on myös todennut, että lapsi, joka tuntee olonsa turvalliseksi voi rauhassa uppoutua leikkiin. Turvallisuuden tunne antaa lapselle rohkeutta toimia päiväkotiarjessa.

Lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa kasvattajat keskustelevat perheen kanssa. Keskustelussa mietitään esimerkiksi perheen arvoja ja niiden vaikutusta lapseen ja hoitoon päiväkodissa. Kasvattajien ja vanhempien välinen yhteistyö on vuorovaikutuksellista ja kasvattajilta vaaditaan aloitteellisuutta. (OPH, 2018, s. 34) Vanhemmat ovat tyytyväisiä päivittäisiin kohtaamisiin ja keskusteluihin. Vanhemmat toivovat kuitenkin viestinnän ja tiedottamisen kehittämistä. Vanhempien vastauksista voi tulkita heidän olevan turhautuneita Daisy-järjestelmään. Turhautuminen vaikuttaa vanhempien kokemukseen päiväkotiarjen toimivuudesta.

Vanhemmat ymmärtävät tutkimuksemme mukaan syy—seuraussuhteen liian suurille ryhmäkoille. Vanhemmat ovat huolissaan kasvattajien jakamisena. Kasvattajien hyvinvointia lisäämällä vähentyisi sijaisten tarve ja näin ollen pysyvyys korostuisi. Pysyvyys on yksi asia, jota vanhemmat arvostavat hyvässä päiväkotiarjessa. Suuret ryhmäkoot vaikuttavat myös ryhmädynamiikkaan ja kaverisuhteiden luomiseen, joita vanhemmat kuvasivat vastauksissaan hyvin tärkeinä lastensa viihtyvyyden kannalta. Valtakunnallisen Vasun (OPH, 2018, ss. 25—26) mukaan päiväkodissa lapset oppivat toimimaan ryhmässä ja tavoitteena on oppia ottamaan toiset lapset huomioon.

5.2 Yhteiseltä polulta eväitä elämään

Haimme vastausta tutkimuskysymykseen: Millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempien mielestä? Vanhemmilla on selkeästi näkemys siitä millaista hyvä päiväkotiarhi olisi. Tuloksista ilmenee, että vanhempien ajatus hyvästä päiväkotiarjesta toteutuu silloin, kun toiminta on pedagogista ja pohjautuu Janakkalan vasuun. Näihin liittyvät vahvasti varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri, kasvatushenkilökunta ja sosiaaliset taidot. Aineiston analysoinnissa nämä muodostuivatkin alateemoiksi. Vanhemmat tiedostavat, että päiväkotiarhi on laaja kokonaisuus, jolloin hyvä päiväkotiarhi koostuu monesta eri osatekijästä.

Päiväkodin arki on nykypäivänä monenlaisen kehittämisen ja tarkastelun kohteena. Varhaiskasvatuksessa kyllä tiedostetaan, että hyvin suunniteltu, lasten kiinnostuksesta ja tarpeista käsin muokattu päiväkotiympäristö tarjoaa lapselle haastavaa ja kiinnostavaa tekemistä. Ja samalla se vapauttaisi kasvattajien resursseja arjen havainnointiin ja lasten yksilölliseen huomioimiseen. Kasvattajien tulisi muistaa antaa lapsille tilaa kysyä, havaita, toimia ja oppia ympäristössään ilman, että aikuinen tukahduttaa lasten toimintaa liiallisella ohjaamisella ja rajoittamisella. (Alila & Parrila, 2011, ss. 164–165) Nämä asiat nousivat esille myös vanhempien vastauksissa tutkimuksessamme.

Varhaiskasvatuksen tavoitteiden saavuttamisessa toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys ja se luo hyvät olosuhteet lasten kehitykselle, hyvinvoinnille, oppimiselle ja turvallisuudelle sekä kestäväälle elämäntavalle. Janakkalan oma vasu velvoittaa toimintakulttuurin jatkuvaan kehittämiseen ja kehittämisen lähtökohtana on lapsen etu. Hyvän varhaiskasvatuksen kulmakivinä pidetään aikuisen läsnäoloa ja sensitiivisyyttä sekä jokaisen arjen hetken ja tilanteen pedagogisen merkityksen huomioimista. (Janakkalan kunta, 2017, s. 27)

Vanhempien vastauksissa hyvässä päiväkotiarjessa näkyy yhteishenki ja yhteisöllisyys. Tärkeää on, että lapsella on hyvä olla ja hänellä on tunne, että hän kuuluu joukkoon. Leikki, lapsilähtöisyys, ulkoilu ja liikunta ovat myös asioita, joita vanhemmat arvostavat hyvässä päiväkotiarjessa. Arjessa kasvattajien keskeisin tavoite tulisi olla jokaisen lapsen hyvinvointi, jossa tuetaan lasten sosiaalisia taitoja ja autetaan sopeutumaan toimintakulttuuriin. Tässä nousee esiin kasvattajien merkitys hyvässä päiväkotiarjessa.

Tuloksista voi tehdä johtopäätöksen, että vanhempien mielestä hyvässä päiväkotiarjessa työtä tekevät ne ihmiset, jotka kokevat työnsä merkitykselliseksi ja jotka ovat lapsille aidosti läsnä. Vanhemmille on myös tärkeää, että kasvattajien jaksamisesta huolehditaan ja kasvatushenkilökuntaa olisi jatkossa riittävästi suhteessa lapsilukuun.

Vanhemmat odottavat kasvattajilta lapsiaan kohtaan rakkautta ja rajoja, johdonmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Voimme yhtyä tähän, koska oman asiantuntijuutemme mukaan arvostavan toimintakulttuurin pohjana ovat kasvattajat. Lapset tarvitsevat aikuisia, jotka pysähtyvät kuuntelemaan heitä ja arvostavat heidän mielipiteitään. Kasvattajilta vaaditaan aitoa läsnäoloa, joka johtaa arvostavaan toimintakulttuuriin.

Hyvässä päiväkotiarjessa tasapainoillaan arjen rutiinien ja muun toiminnan kanssa. Arjen rutiinit koetaan tärkeiksi, mutta toisaalta vanhemmat toivoivat arkeen myös muutakin, esimerkiksi erilaisia retkiä, jonka kautta lapset oppisivat sietämään muutoksia. Selkeä, ennakoitava arki sekä säännöllinen päivärytmi luovat hyvää vastapainoa mahdolliselle muulle hektisemmälle elämälle. Lapsille toivotaan jäävän päiväkodin arjessa aikaa leikkiin muun suunnitellun toiminnan lisäksi. Vanhemmat tiedostavat selkeästi, että lapsen yksi tärkeimmistä tehtävistä on leikkiä. Päiväkodin tulisikin luoda puitteet, jossa lapselle jää aikaa leikkiin. Janakkalan omassa vasussa kuvaillaan, että oppimisympäristöt muokkaantuvat leikin mukana ja leikeille annetaan riittävästi aikaa. Lisäksi kasvattajat antavat lapsille mahdollisuuksia leikkeihin ilman turhia rajoituksia. Alla oleva sitaatti on lainattu Janakkalan vasusta ja se kertoo kasvattajan ajatuksia leikistä:

Kasvattajana innostan ja kannustan lapsia leikkimään mallintamalla, osallistumalla leikkiin, opettamalla erilaisia leikkejä, luomalla lasten kanssa yhteisiä sääntöjä ja ennen kaikkea omalla persoonalla sekä luovuudella, ilolla ja heittäytymisellä. (Janakkalan kunta, 2017, ss. 46—47)

Vanhempien mielestä hyvässä päiväkotiarjessa ajatellaan lasten etua kaikissa lasta koskevissa toimissa. Lapsen etu onkin varhaiskasvatuksen arvo-perustan ydinperiaate ja se perustuu varhaiskasvatuksen tavoitteisiin. (OPH, 2019, s. 20) Tämän lisäksi hyvä päiväkotiarhi sisältää laadukasta kasvatusta, lapsen tarvitsemiin tarpeisiin vastaamista sekä monipuolista ja pedagogista toimintaa.

5.3 Toisiamme täydentäen, lasta kannatellen

Haimme vastausta tutkimuskysymykseen: Miten vanhemmat kuvailevat omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa? Tulosten perusteella voimme tehdä johtopäätöksen, että vanhemmat kokevat oman osallisuutensa päiväkodin arjessa monella tavalla. Kokemukset osallisuudesta jakautuivat myönteisiin ja kriittisempiin sekä osa kokemuksista osui näiden väliin. Osa vanhemmista koki, että he ovat riittävän osallisia tällä hetkellä. Toisaalta osa vanhemmista toi esille, että he haluaisivat olla enemmän osallisia lapsensa päiväkodin arjessa.

Tuloksista voi myös tulkita, että osallisuus käsitteenä on osalle vanhemmista vaikea ymmärtää. He ymmärtävät ja kokevat osallisuuden lähinnä pelkästään konkreettiseksi osallistumiseksi ja eivät tiedä kaikista mahdollisuuksista, miten voivat olla osallisia lapsensa päiväkotiarjessa. Tämän vuoksi vanhemmat kokevat, että päiväkodin arkeen ei ole mahdollista vaikuttaa. Heillä voi olla edelleen mielikuva siitä, että päiväkotityö on enemmän lasten ja kasvattajien välinen asia, johon ei vanhemman panosta tarvita.

Osallisuutta tukee vanhemman kokemus siitä, että hänen mielipiteitään kuunnellaan ja niitä arvostetaan ja hänellä on tunne siitä, että hän kuuluu varhaiskasvatusyhteisöön. Tässä nousee esille kasvattajien ja vanhempien yhteistyön tärkeys, jota osallisuuden toteutuminen vaatii. (OPH, 2018, s. 30; Kaskela & Kekkonen, 2006, ss. 24–27). Tutkimuskyselyyn vastanneista vanhemmista suurin osa kokee, että heillä on hyvä keskusteluyhteys kasvattajien kanssa ja osallisuuden koetaan toteutuvan juuri päivittäisten keskustelujen ja kuulumistenvaihdon yhteydessä. Myös Janakkalan vasussa kuvataan tärkeimpänä yhteistyönä juuri näitä päivittäisiä keskusteluja (Janakkalan kunta, 2017, s. 40). Osa vanhemmista kokee, että osallisuus on riittävää tällä tavalla, eivätkä koe tarpeelliseksi lisätä muulla tavalla omaa osallisuuttaan päiväkodin arjessa.

Tutkimustuloksista ilmeni selkeästi, että sähköinen Daisy-järjestelmä ei lisännyt osallisuuden tuntua. Janakkalan vasussa todetaan, että vanhemmat voivat helposti osallistua päiväkodin arjen toimintaan tämän kautta, mutta tuloksista nousi esille, että se ei houkuttele yhteydenpitoon. Kasvattajille tulee vastaan arjessa haasteita, kun kaikki vanhemmat haluavat tietoa eri tavoin. Lisäksi kasvattajien tulisi tietää kaikkien vanhempien yksilölliset tarpeet ja kunnioittaa näitä. Kodin ja päiväkodin välisessä viestinnässä kannattaa hyödyntää monipuolisesti eri kanavia.

Osa vanhemmista haluaisi enemmän osallistua päiväkodin arjen suunnitteluun, mutta eivät tiedä miten se on mahdollista. Ainoana vaikuttamisen väylänä pidettiin lapsen vasukeskusteluja, jolloin kasvattajien kanssa on enemmän aikaa keskustella asioista. Varhaiskasvatuslain (540/2018 § 20.) mukaan vanhemmille tulee antaa mahdollisuus osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin sekä toteutukseen päiväkodissa. Tämä ei toteudu täysin tutkimuksemme päiväkodeissa, koska vanhemmat eivät tiedä kaikkia mahdollisuuksia, miten voivat olla osallisina päiväkodin arjessa.

Valtakunnallisessa vasussa on määritelty, että vanhemmat voivat vaikuttaa yksikön paikalliseen vasun sisältöön ja osallistua sen arviointiin. Paikallisen vasun sisällön olisi myös oltava kokonaisuudessa vanhempien tiedossa. (OPH, 2018, s. 9) Janakkalan vasussa on määritelty yhteistyötä vanhempien kanssa.

Vasussa kerrotaan, että vanhemmilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa, osallistua sekä vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen. (Janakkalan kunta, 2017, s. 40) Vanhemmat toivoisivat kasvattajien tuovan eri vaikutusmahdollisuuksia ja tapoja enemmän esille.

Anupama (2010, ss.31–32) sai opinnäytetyönsä tutkimuksessa samankaltaisia tuloksia. Vanhemmat tiedostavat kasvattajien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyden ja toivovat avoimempaa kasvatusyhteistyötä heidän välilleen. Luottamuksen tärkeys vanhempien ja kasvattajien välillä nousi esille myös hänen tutkimustuloksissaan. Kokonaisuudessa yhteistyö koetaan toimivaksi, mutta päiväkodin arjen kiireys hankaloittaa osittain tätä yhteistyötä. Tutkimustulosten pohjalta nouseekin esiin kysymys, mitä kasvattajien tulisi tehdä, jotta yhteistyö ja vanhempien osallisuus päiväkotiarjessa saataisiin paremmaksi?

5.4 Tavoitteen saavuttamiseen on monta karttaa

Kysymykseen siitä, mitä kehittämisideoita vanhemmilla on päiväkotiarkeen, saimme niin kehittämiskohteita kuin konkreettisia kehittämisideoita. Yhteistä isoa kehittämisen kohdetta ei tullut esiin, vaan kehittämisideat olivat pienempiä ja niitä oli useita. Nämä esille nousseet asiat liittyivät suuremmilta osin toimintaan tai kasvattajiin ja sitä kautta esimerkiksi rakenteellisiin asioihin, kuten henkilöstömitoitukseen. Vanhemmilla on selkeästi halua kehittää päiväkotiarkea ja varhaiskasvatuksen laatua paremmaksi. He myös toivovat, että kehittämisideoista on apua kasvattajille päiväkotiarjessa.

Vanhempien osallisuuden sekä kasvatusyhteistyön kehittämistä pidettiin tärkeänä. Avoin yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä on vanhempien mielestä tärkeää. Tähän liittyvät muun muassa haku- ja tuontitilanteet, jotka ovat vanhemmille tärkein yhteistyömuoto päiväkodin kanssa. Vanhemmat ovat huomanneet, että päiväkodin arki on kiireistä, mikä johtuu osittain myös siitä, että lapsimäärään nähden kasvatushenkilökuntaa on liian vähän. Tämä johtaa siihen, että vanhemmat kokevat usein haku- ja tuontitilanteet kiireisinä eikä pitkille keskusteluille tunnu jäävän aikaa, minkä vuoksi avoin yhteistyö kärsii. Lisäksi kasvattajat keskittyvät enemmän puhelimeen, johon lapsi leimataan kuin itse vanhempaan. Vanhemmat esittivät toiveen, että itse vanhempien kohtaamiseen kiinnitettäisiin huomiota. Tällaiseen asiaan kasvattaja pystyy vaikuttamaan itse omalla työpanoksellaan. Jokaisen kasvattajan olisi hyvä muistaa kohdata vanhempi niin kuin toivoisi itse tulla kohdatuksi.

Vanhemmat haluaisivat enemmän tietää, mitä päiväkodissa tehdään ja toivovat näkyviin päivä- tai viikko-ohjelmaa. Näin he voisivat osallistua helpommin päiväkodin toimintaan ja tällainen tukisi myös vanhempien toivomaa avoimempaa yhteistyötä.

Kasvatusyhteistyön tarkoituksena on tuoda koti ja päiväkotitoisiaan lähelle monipuolistamalla yhteistyötapoja, joiden avulla kasvattajat ja vanhemmat antavat sekä vastaanottavat tietoa lapsen päivän tapahtumista. (Kekkonen, 2012, s. 42) Mikäli päiväkodin henkilökunnalla on halua parantaa asiakastytyvyyttä ja kasvatusyhteistyötä, tässä olisi hyvä väylä niitä kehittää.

Yhdeksi konkreettiseksi kehitysideaksi vanhemmat esittivät hyödyntää kodin kierrätysmateriaaleja päiväkodin arjessa esimerkiksi askarteluissa. Janakkalan vasussa painotetaan arjen valinnoilla ja toimilla ilmennettävää vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Arjessa opetellaan lajittelun ja kierrätyksen merkitystä suhteessa kestäväan kehitykseen. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti askarteluissa tulee käyttää kierrätysmateriaaleja. (Janakkalan kunta, 2017, s. 61)

Kestävän elämän tavan opettelu jo pienenä lapsena päiväkodin arjessa tukee lasten kehittymistä ympäristöstä ja kanssa ihmisistä vastuuta kantaviksi kansalaisiksi, jotka ottavat myös tulevaisuudessa kestäväan kehityksen toimintakulttuurin osaksi päivittäistä elämäänsä. Yhteiskunnallisena tavoitteena on taata kaikille terveelliset, turvalliset ja oikeudenmukaiset elämisen mahdollisuudet niin, että luonnon monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja eri kulttuureista voitaisiin nauttia niin tulevaisuudessa kuin tässä hetkessä. (Peda.net, n.d.) Hyödyntämällä vanhempien esittämää kehitysideaa, Janakkalan varhaiskasvatus tukee ekologista elämäntapaa ja tällöin vanhempien osallisuuden tunne arjessa syventyisi.

Arjen toimintaan toivottiin, että kasvattajat opettaisivat lapsille uusia pelejä ja leikkejä. Lapset varmasti oppivat päiväkodissa paljon uusia pelejä ja leikkejä, mutta vanhemmat eivät tiedä niistä. Tällaisten toimintojen näkyväksi tekeminen voisi selkeyttää arjen sisältöä vanhemmille. Konkreettiseksi ideaksi tuli urheilupäivä, jossa lapset pääsisivät kokeilemaan eri lajeja. Tätä ideaa voisi jatko kehittää myös niin, että lapset voisivat yhdessä vanhempien kanssa osallistua tämän tyylliseen päivään, jolloin vahvistettaisiin kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä.

Päiväkodin ja seurakunnan tekemä yhteistyö nousi esille tutkimuksen aineistoa analysoidessa. Vanhemmilla on tiedossa, että varhaiskasvatus ja seurakunta tekevät säännöllisesti yhteistyötä. Vanhemmat toivoivat, että tämän vastapainoksi tuotaisiin enemmän esille katsomuskasvatusta ja sen myötä uusia yhteistyötahoja. Katsomuskasvatuksen tuominen päiväkotiin on ajankohtainen aihe ja siitä on myös ohjeistus Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Vasussa on kirjattu, että ensisijaisesti lapsiryhmässä läsnä olevia uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan lähemmin (OPH, 2018, s. 45). Halusimme ottaa aiheen huomioon myös opinnäytetyössämme sen ajankohtaisuuden vuoksi, vaikka se esiintyi vain yksittäisten vanhempien vastauksissa. Aiheen tärkeyttä korostaa myös monikulttuurisuuden lisääntyminen yleisesti päiväkodeissa.

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksella tarkoitetaan yleissivistävää poliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumatonta toimintaa. Se on Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaista tasa-vertaista toimintaa vaihtoehdoksi uskonnollisille tapahtumille ja juhlille. Lapsen vanhemmat ilmoittavat osallistuuko lapsi uskonnollisiin vai vaihteleviin vaihtoehtoihin toimiin ja tilaisuuksiin. (Nuorikirkko, 2018) Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan, sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Päiväkodin arjessa kasvattajat vastaavat katsomuskasvatuksesta ja sen käytännön toteutuksesta. (OPH, 2018, ss. 40 – 41)

Edelleen seurakunnan järjestämät ”pikku kirkot” eli uskonnolliset tilaisuudet saavat näkyä päiväkodin arjessa. Niiden rinnalle tulee kuitenkin järjestää pedagogisesti laadukasta vaihtoehtoista toimintaa. (OPH, 2018, ss. 40 – 41) Vanhemmat toivovat tässä kohtaa mietittävän uusia mahdollisia yhteistyötahoja. Myös itse toiminnalla tulisi olla selkeä rakenne: mitä katsomuskasvatus sisältää koko toimintakauden aikana. Kasvattajien on hyvä muistaa, että katsomuskasvatus tuo uudenlaisen mahdollisuuden vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja lisäksi pedagogisen perustein suunniteltu yhteistyö rikastuttaa toimintaa monella tavalla.

Vanhemmat ovat huomanneet, kuinka isot lapsiryhmät vaikuttavat kaikkien päiväkodin toimintaan, ja siksi toivovat yhä enemmän pienryhmytyöskentelyä. Suurissa ryhmissä lapsen yksilöllinen huomioiminen vähenee ja suuret ryhmäkoot vaikuttavat myös kasvattajien jaksamiseen mikä näkyy henkilöstön vaihtuvuudessa tai että kasvattajia on liian vähän suhteessa lasten määrään. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö rauhallisten keskustelujen muodossa on haastavaa, koska kasvattajat eivät pysty helposti irrottautua lapsiryhmästä. Myös lapsen oman ryhmän kasvattajien tiheä vaihtuminen vaikuttaa kasvatusyhteistyöhön. Koivunen (2009, s. 153) toteaa, että yhteistyö mahdollistuu, kun kasvattajat tuntevat perheen taustan ja tilanteen laajasti. Henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttaa luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen syntyä kodin ja päiväkodin välillä.

Viime vuosien ja varsinkin kevään 2019 aikana mediassa on noussut esiin tapauksia, joissa lapsiryhmät ovat olleet käytännössä päivän mittaan suurempia kuin laki sallisi. Näitä tapauksia on ollut niin kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Selkeästi myös vanhemmat ovat huomanneet nämä mediassa esitetyt epäkohdat, koska tutkimustuloksissa on noussut esiin vanhempien huolestuneisuus lasten ja kasvattajien hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa. Mediassa päiväkodeja — sekä niiden henkilökuntaa että toimintaa — arvostellaan usein negatiivisesti. Epäkohtia ja ongelmia voi lukea lehdistä, vaikka ne ovatkin murto-osa todellisuudesta.

Arvostava ja kannustava julkisuuskuva vaatii pohjaksi sen, että itse varhaiskasvatuksen kasvattajat arvostavat omaa työtään. Tämä ei tarkoita sitä, että epäkohtiin ei saa puuttua tai sitä, että toiminnassa ei olisi kehitettävää. Varhaiskasvatus tulisi nähdä myös tulevaisuuden näkökulmasta arvokkaana, mutta yhteiskunnallisella tasolla tähän on vielä matkaa. Kasvattamme yhdessä tulevaisuuden toimijoita.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää vanhempien kokemuksia päiväkotiarjesta Janakkalan neljässä kunnallisessa päiväkodissa. Yhteistyö opinnäytetyön toimeksiantajan kanssa sujui hyvin. Tutkimuksessa haluttiin vanhempien vastausten analysoinnin pohjalta määrittää sitä, millainen on hyvä päiväkotiarhi vanhempien mielestä. Tutkimme myös vanhempien omaa näkemystään osallisuudesta, sen toteutumisesta ja riittävydestä. Lisäksi halusimme tietää, millaisia kehittämisideoita vanhemmilla olisi päiväkodille. Olimme tyytyväisiä vastausten määrään ja laajuuteen. Tutkimustulokset antavat vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön prosessi alkoi aiheen valinnalla, joka kohdistui päiväkotiin, sillä opiskeluvalinnoissamme on kasvatuksen opintopolku. Valitsimme tutkimusaiheeksi vanhempien näkökulman varhaiskasvatuksesta. Tutkiesamme erilaisia opinnäytetyön aiheita huomasimme, että vanhempien näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia päiväkotiarjesta on tehty vähän. Päiväkotityökokemuksemme mukaan onnistunut yhteistyö vanhempien ja kasvatustajien välillä luo parhaat puitteet lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen toteutumiseksi.

Aiheen valinnan jälkeen perehdyimme ensin tietoperustaan ja tämän jälkeen laadimme Webropol-kyselyn. Olemme tyytyväisiä, että päädyimme lopulta Webropol-kyselyyn, jonka avulla tavoitettiin varmasti enemmän vastaajia kuin paperisella kyselyllä. Tämä tuki myös ekologista ajattelua, jota varhaiskasvatuksessakin edistetään. Kyselyyn vastasi 52 vanhempaa, joten saimme riittävästi ja monipuolisesti aineistoa tutkimusta varten. Vastausten analysointi oli mielenkiintoista ja mukaansa tempaavaa. Analysoinnin edetessä analysointimenetelmä tarkentui. Sisällönanalyysin ja teemoitteluin keinoin oli mahdollista luoda selkeät ja informatiiviset tulokset lukijalle. Teorettinen viitekehys eli tietoperusta rakentui tutkimuskysymysten pohjalta ja täydentyi analysoinnin edetessä. Meillä on varhaiskasvatuksesta vahva kokemusasiantuntijuus, jota pystyimme hyödyntämään teorettisessa viitekehyksessä. Yhdistämällä teoreettisia näkökulmia, tutkimustuloksia ja omaa asiantuntijuuttamme saimme laajasti aihetta tarkastelevia vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmat ovat tyytyväisiä tämänhetkiseen päiväkotiarkeen Janakkalan kunnassa. Arki nähtiin monipuolisena ja toiminnallisena sekä turvallisenä kasvuympäristönä lapsille. Tulokset toimivat positiivisena ja kehittävänä palautteena työn tilaajalle. Palaute lisää kasvattajien työhyvinvointia ja mahdollistaa oman työnsä reflektointia. Kokemuksemme mukaan työssä jaksaminen ja työmotivaation ylläpitäminen on tärkeä osa työhyvinvointia. Tällä on suora yhteys hyvään päiväkotiarkeen ja lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehitykseen. Seuraavista aineistolainauksista ilmenee, että myös vanhemmat toivovat tutkimustuloksia näkyväksi kasvattajille.

Olisi kiva, jos päiväkodin työntekijät näkisivät näitä vastauksia. Onneksi myös näkee iloisia työstään pitäviä ammattilaisia.

Iso kiitos henkilökunnalle!

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen ja mielenkiintoinen. Teimme opinnäytetyön ryhmässä, mikä mahdollisti ajatusten ja näkemysten vertailua. Tämä lisäsi työn moninaisuutta. Ryhmätyöskentely oli antoisaa, mutta myös ajoittain haastavaa aikataulutuksen ja erilaisten työtapojen yhteensovittamisen vuoksi. Opinnäytetyön ohjaaja vaihtui kesken prosessin, mikä toi uusia näkökulmia koko prosessiin ja muutoksia omiin toimintatapoihimme. Tavoite oli oppia etsimään luotettavaa, tarkoituksenmukaista ja ajankohtaista tietoa tutkimusaiheesta. Meillä jo aiemmin ollut teoreettinen tietämys syventyi yhdistämällä siihen uutta tietoa. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotamme toiminnallista opinnäytetyötä, jolla edistettäisiin vanhempien osallisuutta päiväkodin arjessa. Lisäksi tutkimusta voisi jatkaa selvittämällä kasvattajien työhyvinvointia suhteessa tyytyväisiin vanhempiin.

Miten edistää varhaiskasvatusta yhteiskunnallisena toimintana? Mielestämme taloudellinen panostaminen osaavaan vakituiseen henkilökuntaan tulisi ajan kuluessa kannattavammaksi kuin jatkuva sijaisten tilaaminen. Myös varhaiskasvatustyön painopisteitä sekä esimiehen roolia työyhteisössä tulisi tarkastella tulevaisuudessa kriittisemmin. Oman kokemuksemme mukaan esimiehen tuki ja läsnäolo arjessa parantaa henkilökunnan työssä jaksamista. Varhaiskasvatuksen painotuksia pohdittaessa on hyvä ymmärtää päiväkotien potentiaali entistä systemaattisempaan ennaltaehkäisevänä palveluna, sillä se tavoittaa suuren määrän kuntien lapsiperheitä.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista ilmenee, että vanhemmat ovat tyytyväisiä, jos päiväkotia pystyy noudattamaan paikallisessa Vasussa kirjattuja toimintamalleja ja tavoitteita. Näin ei kuitenkaan arjessa aina ole. Jotkin päivät ovat pikemminkin selviytymistä ja perushoidon toteuttamista. Tämä johtuu henkilöstömäärän puutteista ja äkillisistä muutoksista arjessa. Esimiestoiminnassa olisi tarkasteltavaa myös ajatellen esimerkiksi sijaisten hankkimista.

Monesti sijaisten tilaaminen jätetään viime hetkeen, kun odotetaan, onko esimerkiksi lasten hoitotarve muuttunut. Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna tämä on ymmärrettävää, mutta arjessa sijaistarve on todellinen ja viime hetkellä tilattu sijainen on haastava saada. Henkilöstömitoituksen todellinen tarkistus lisää tyytyväisyyttä sekä vanhemmissa, lapsissa että päiväkodin kasvattajissa.

Johdannossa on kuvattu lastenpsykiatri Jari Sinkkosen mietteitä lapsen hyvästä kasvusta. Tutkimus osoitti, että vanhempien ajatukset tukevat Sinkkosen ajatuksia. Opinnäytetyömme tutkimuskyselyn vastauksissa eräs vanhempi tiivistää hyvän päiväkotiarjen seuraavasti:

Päiväkodissa avoin keskusteleva ilmapiiri, jossa lapselle on aikaa ja lapsella on oikeus olla oma persoona sekä omanlainen. Jossa nähdään, että erilaisuus on rikkaus. Päiväkodissa on turvallista. Tarpeeksi aikuisia sekä tarpeeksi pienet ryhmät. Toiminta on monipuolista ja se on lapsia varten.

LÄHTEET

Alasuutari, M. (2010). *Suunniteltu lapsuus: keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoidossa*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alila, K. & Parrila, S. (2011). *Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa: katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006-2010*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Anupama, K.C. (2010). *Early childhood education and care partnership in Finland*. Bachelor's Thesis. Degree Programme in Social Services and Health Care. Tampere University of Applied Sciences. Haettu 28.6.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201001121224>

Costiander, K. (2016). Mistä syntyy hyvä varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri? Opetushallitus. Blogijulkaisu 21.12.2016. Haettu 23.5.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/ajankohtaista/blogi/101/0/mista_syntyy_hyva_varhaiskasvatuksen_toimintakulttuuri?language=fi

Daisy. (n.d.). Sujuvampaa arkea varhaiskasvatukseen. Haettu 3.6.2019 osoitteesta <https://www.daisyvarhaiskasvatus.fi/>

Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 8. uud. p. Tampere: Vastapaino.

Heikka, J., Hujala, E., & Turja, L. (2009). *Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa*. Vantaa: Edufin Oy.

Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus*. 9. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Heinonen, H. (2016). *Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2016). *Tutki ja kirjoita*. 21. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Hujala, E. & Turja, L. (2017). *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Janakkalan kunta. (n.d.). Varhaiskasvatus. Haettu 28.5.2019 osoitteesta <https://www.janakkala.fi/palvelut/varhaiskasvatus/paivahoito/>

Janakkalan kunta. (2017). Janakkalan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Haettu 9.5.2019 osoitteesta https://www.janakkala.fi/wp-content/uploads/2017/12/VASU_1.8.2017_Janakkala-.pdf

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. (2012). *Varhaiskasvatusta ammattitaidolla*. 3. muuttumaton painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Kalliala, M. (2012). *Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa*. Helsinki: Gaudeamus.

Karila, K. & Lipponen, L (toim.) (2013). *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. (2006). *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. Helsinki: Stakes.

Kekkonen, M. (2012). *Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisella näyttämöillä*. Väitöskirja. Tutkimus 72/2012. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Lapset, nuoret ja perheet -osasto. Haettu 28.5.2019 osoitteesta <https://thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf>

KvantiMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto. (2010). Kyselylomakkeen laatiminen. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietovaranto. Haettu 22.5.2019 <https://www.fsd.uta.fi/metodit/metodit/kyselylomake/laatiminen.html>

Koivunen, P.-L. (2009). *Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Metsämuuronen, J. (2008). *Laadullisen tutkimuksen perusteet*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mielenterveystalo. (n.d.). Verkostotyö. Haettu 18.10.2019 osoitteesta https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/hae_neuvoja_ja_apuja/apu_kaytannossa/Pages/verkostotyö.aspx

Nuorikirkko (2018). Katsomuskasvatuksen ohjeistus opetushallitukselta. Haettu 25.9.2019 osoitteesta <https://nuorikirkko.fi/2018/01/22/katsomuskasvatuksen-ohjeistus-opetushallitukselta-vihdoin-julki/>

OPH. (n.d.). Varhaiskasvatus. Opetushallitus. Haettu osoitteesta 13.5.2019 https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

OPH. (2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. Haettu osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Peda.net. (n.d.). KEKE varhaiskasvatuksessa. Haettu 26.9.2019 osoitteesta <https://peda.net/iko/kko/kest%C3%A4v%C3%A4-kehitys/kipin%C3%A4%C3%A4-kaikille/viloel/lvajo/kv>

Perusopetuslaki 1998/628. Haettu 13.5.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L7P26>

Puroila, A.-M. (2002.) *Kohtaamisia päiväkotiarjessa -kehysanalyttinen näkökulma varhaiskasvatustyöhön*. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulun yliopisto. Haettu 11.5.2018 osoitteesta <http://urn.fi/urn:isbn:9514266501>

Rautiainen, A. (2016). Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka? Opetushallitus. Blogijulkaisu 23.5.2016. Haettu 17.6.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/103/0/mita_on_varhaiskasvatuksen_pedagogiikka

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006a). Mitä on laadullinen tutkimus: lyhyt oppimäärä. KvaliMOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 11.7.2018 osoitteesta https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006b). Aineiston hankinta. KvaliMOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 11.7.2018 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6.html>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006c). Hyvä tutkimuskäytäntö. KvaliMOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 11.7.2018 osoitteesta https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html

Sinkkonen J. (2012). *Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun*. Helsinki: WSOY.

Stakes. (2005). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Haettu 27.6.2019 osoitteesta <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Taskinen, S. (2006). Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen. Helsinki: Stakes.

Tehy. (n.d.). Henkilöstömitoitus varhaiskasvatuksessa. Haettu 28.5.2019 osoitteesta <https://www.tehy.fi/fi/apua/tyosuojelu/henkilostomitoitus-varhaiskasvatuksessa>

THL. (2016). Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 18.10.2019 osoitteesta https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/dialogisuus_ammattilaisen_ja_perheen_valilla

THL. (2019). Hyvinvointi- ja terveyserot. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 17.05.2019. Haettu 4.6.2019 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Tikkanen, S., Aapio, L., Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J. & Pisto, M.-H. (2017). *Ammattina turvallisuus*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018 Haettu 27.5.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

SAATEKIRJE

Hyvät Turengin päiväkotien vanhemmat!

Olemme kolme aikuisopiskelijaa Hämeen ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opinnäytetyötä. Opinnäytetyömme aiheena on Lapsen hyvä arki päiväkodissa ja teidän vanhempien osallisuus päiväkodissa.

Olemme laatineet teille vanhemmille kyselylomakkeen, johon voitte vastata internetissä. Tässä on linkki lomakkeeseen: <http://bit.ly/paivakotiarki>

Kyselylomakkeen voi täyttää anonymisti yllä olevan linkin kautta. Vastauksianne käsittelevät ainoastaan opinnäytetyön tekijät luottamuksellisesti ja näin ollen salassapito säilyy. Vastaukset hävitetään opinnäytetyön raportin valmistuttua. Opinnäytetyön raportti toteutetaan niin, että vastaajien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa.

Toivomme, että saamme mahdollisimman paljon vastauksia, jotta saamme tietoon teidän vanhempien kokemuksia päivähoitosta. Tämä on myös hyvä väylä vaikuttaa lapsenne hoitoon.

Kyselyn vastausaika on 8.10.2018-26.10.2018.

Vastaamme mielellämme kysymyksiinne sähköpostitse.

Ystävällisin terveisin

Heini Marttila
Minna Markkula
Vilma Günther

heini.marttila@student.hamk.fi
minna.ma.markkula@student.hamk.fi
vilma.gunther@student.hamk.fi

Lapsenne hyvä arki päiväkodissa ja vanhempien osallisuus – kysely

1.

Kuinka monta lasta teillä on tällä hetkellä päiväkodissa?

- 1
- 2-3
- 4 tai enemmän

2.

Kuinka kauan lapsenne on ollut päiväkodissa?

- 0-3kk
- 4-12kk
- yli 12kk

3.

Minkä ikäisiä lapsenne ovat?

4.
Voimmeko olla teihin tarvittaessa yhteydessä sähköpostilla? Näin ollen voit lisätä sähköpostiosoitteesi alle

5. Mainitse muutama asia päiväkodin arjesta, joihin olette tyytyväisiä:

6. Mainitse muutama asia, joissa on kehittämisen varaa:

7.
Kuvaile omaa osallisuuttasi päiväkodin arjessa tällä hetkellä.

Osallisuus on yhteisten kokemusten jakamista. Osallisuus muodostuu vanhempien, lasten ja kasvattajien vuorovaikutuksessa ja vahvistaa heidän välistä luottamusta.

Vanhempien osallisuus voidaan nähdä mahdollisuutena vaikuttaa päivähoiton arkeen ja siellä tapahtuviin asioihin. Heidän aloitteitaan, näkemyksiään ja mielipiteitä kunnioitetaan. Sensitiivinen kohtaaminen sekä kuulluksi ja nähdyksi tuleminen vahvistavat osallisuutta. Osallistuminen toimintaan ja sen suunnitteluun edistävät osallisuutta.

8.
Mihin asioihin pääset vanhempana vaikuttamaan?

9. Mihin asioihin vanhempana haluaisit vaikuttaa?

10. Millainen on hyvä päiväkotiki arki teidän mielestä?

11.
Valitse vaihtoehtoista ne asiat, jotka ovat päiväkotiki arjessa tärkeitä:

- Yhteistyö
- Leikki
- Henkilökunta
- Ulkoilu/Liikunta
- Arjen rutiinit
- Taidekasvatus
- Kaverit
- Retket
- Sosiaalisten suhteiden/taitojen tukeminen
- Joku muu, mikä? Joku muu, mikä? autocomplete="off" class="tf1 option-attached-text o_d138356c-bb66-4845-91c5-8e0688cb19dc" disabled="disabled" id="Questions_10_Options_9_AttachedTextValue" name="Questions[10].Options[9].AttachedTextValue" size="25" type="text" value="" />

12. Perustele, miksi nämä ovat tärkeitä:

13. Mitä toiveita ja kehitysideoita teillä on päiväkodin arjen suhteen?

**14.
Mitä muuta haluaisit kertoa?**